

3/2022

SFV

magasinet

Bildning för framtiden

Intervju: Ylva Perera • Språköarna • Hack the Climate • Borgå folkakademi

Nr 3

Oktober 2022
Volym 31, 8. årgången

ADRESSFÖRÄNDRING
www.sfv.fi/adressandring

UTGIVARE
Svenska folkskolans vänner
www.sfv.fi
sfv@sfv.fi

Nr	1	2	3	4
Materialdag	21.1	29.4	9.9	4.11
Utdelas	24.2	3.6	14.10	9.12

REDAKTION
SFV, Annegatan 12, 4. vån.
00120 Helsingfors,
redaktion@sfv.fi
Vi finns på Facebook, Twitter
YouTube, Instagram och LinkedIn.

**CHEFREDAKTÖR
& ANSVARIG UTGIVARE**
Johan Aura
johan.aura@sfv.fi
040-3559 935

**REDAKTIONSSEKRETERARE
OCH REDAKTÖR**
Christine Skogman
christine.skogman@sfv.fi

REDAKTÖR
Rabbe Sandelin
rabbe.sandelin@sfv.fi

LAYOUT
Pia Pettersson

PÄRMBILD
Korsholms högstadium
Foto: Sonja Finholm

Grano Oy, Vasa
ISSN 2342-7426 (print)
ISSN 2342-7442 (online)

FOTO: PIA PETTERSSON

- 4 Kontakta SFV
- 5 Ledaren: SFV får gott betyg för sin bidragsverksamhet och sina strategiska mål
- 6 Kort
- 8 Kalender
- 9 Ordförande: Språk och mod
- 10 Nya ansikten på SFV: Tove Eklund-Hartman och Saara Fernström
- 11 Tävligen Snälla hjältar riktar sig till gymnasier och yrkesskolor
- 12 Hitta läsglädjen med vännerna
- 14 Djupare läsning kräver viljestyrka
- 19 Bildningskolumn: När bild är makt
- 20 Fri bildning ger färdigheter för framtide
- 22 Språköarna är en resurs för det svenska i Finland
- 25 Kulturkolumn: I Sverige är det lite trevligare
- 26 Korsholmsselever fokuserar på klimatet
- 30 Kompetensmärket – ett bevis på din föreningskunskap
- 32 Nya verkstäder i Barnens Akademi
- 33 Temat för nästa SFV Start!-tävligen: minska risken för utanförskap bland barn och unga
- 34 Barn och unga i risk för utslagning: förebyggande arbete i skolvärlden
- 38 Nytt skolnätverk startar i januari 2023 – BRAVO! stöder konstämnen
- 39 SFV Changemaker har startat!
- 40 Förväntansfulla röster på Harus kickoff
- 42 Som en öppen famn
- 44 Tiina Pitkäjärvi vann Solveig von Schoultz-tävlingen
- 46 SFV ger ut två intressanta biografier i höst, båda med kopplingar till Åbo.
- 49 Kåseri: Olympiska minnen eller Mauno Roihas kamp
- 51 Föreningsfrågan
- 52 SFV fakta
- 53 Boklådan
- 57 Frågesport: Kan du Svenskfinland?
- 58 Kryss / sudoku / anagramjakten

”

Den stora frågan gäller kampen om vår uppmärksamhet. Idag konkurrerar sociala medier med alla andra om denna begränsade resurs. Men det kunde vara värt att fundera på den nya komponenten som de sociala medierna för med sig – begränsningarna.

Ylva Perera, sidan 14.

22

Karin Ihalainen, tjänstledig från Svenska skolan i Lahtis, arbetar för tillfället på Kommunförbundet med ett tvåårigt projekt som fokuserar på de svenska spåköarna i Finland. Då projektet nu nått halvvägs är Ihalainen nöjd med vad som åstadkommit.

► Sidan 22

26

Bättre sopsortering, mindre matsvinn och ett vegetarisk alternativ i skolmatsalen varje dag. Det här är några av de saker eleverna i Korsholms högstadium ska fokusera på detta läsår. I projektet Hack the Climate får eleverna själva vara med och påverka sin framtid.

► Sidan 26

42

På våren och sommaren 2022 arrangerade Borgå folkakademi, Akan, en kurs i nybörjarsvenska samt tre familjeläger för människor som flyttat kriget i Ukraina. Många av de ukrainare som flyttat till Finland bor hos svenskspråkiga familjer. Kursen och familjelägren riktade sig till dessa för att underlätta kommunikationen med värdfamiljen, och samtidigt ge en introduktion till det finländska samhället. Nu fortsätter verksamheten med nästa språkkurs.

► Sidan 42

Frågor om donationer till SFV och SFV:s förvaltning	 JOHAN AURA KANSLICHEF johan.aura@svf.fi 040-3559 935	Frågor om SFV:s fastigheter	 STEFAN JOHANSSON FASTIGHETSDIREKTÖR stefan.johansson@svf.fi 044-7397 340
Frågor om SFV:s ekonomifunktion eller datasystem	 TED ÖSTERMAN EKONOMICHEF ted.osterman@svf.fi 0400-197 692	Frågor om SFV-huset G18, festsalen och bokningar	 TOM SUNDBERG VAKTMÄSTARE tom.sundberg@svf.fi 050-3666 436
Frågor om SFV:s tävlingar, pris och medaljer samt medlemskap	 CAMILLA NORDBLAD KANSLICHEFENS ASSISTENT camilla.nordblad@svf.fi 045-1210 864	Frågor om SFV:s publikationer och annonsering	 RABBE SANDELIN PUBLIKATIONSANSVARIG rabbe.sandelin@svf.fi 0400-453 953
Frågor om sektorn Utbildning	 NIKLAS WAHLSTRÖM SEKTORSANSVARIG, UTBILDNING niklas.wahlstrom@svf.fi 050-548 2100	Frågor om SFV:s kommunikation	 CHRISTINE SKOGMAN INFORMATIONANSVARIG christine.skogman@svf.fi 040-5136 418
Frågor om sektorn Kultur och bibliotek	 VIVEKA ÅBERG SEKTORSANSVARIG, KULTUR OCH BIBLIOTEK viveka.aberg@svf.fi 040-5331 710	Frågor om SFV:s kommunikation	 SAARA FERNSTRÖM DIGITAL INNEHÅLLSPRODUCENT saara.fernstrom@svf.fi 040-584 0122
Frågor om SFV:s studiecentral och sektorn Fri bildning	 ANNA-KARIN ÖHMAN SEKTORSANSVARIG, FRI BILDNING OCH SFV:S STUDIECENTRAL anna-karin.ohman@svf.fi 050-3421 890	PROJEKTANSTÄLLDA Frågor om skolnätverket Haru och webbsidan lärort.fi.	 ANNETTE JANSSON KOORDINATOR annette.jansson@svf.fi 050-514 8844
Frågor om Studiecentralens kurser och pedagogiska verksamhet.	 AMY JÄGERSKIÖLD (LEDIG) PEDAGOGISK PLANERARE, SFV:S STUDIECENTRAL amy.jagerskiold@svf.fi 050-3955 900	Frågor om skolnätverket Bravo!	 MARINA LINDHOLM KOORDINATOR, SKOLNÄTVERKET BRAVO! marina.lindholm@svf.fi 050-589 2264
Frågor om Studiecentralens kurser och pedagogiska verksamhet.	 TOVE EKLUND-HARTMAN PEDAGOGISK PLANERARE, SFV:S STUDIECENTRAL tove.eklund-hartman@svf.fi 050-3062 005	Frågor om Föreningsresursen	 MALIN STRÖM SAKKUNNIG, FÖRENINGRESURSEN Malin tar emot frågor endast per mejl: malin.strom@svf.fi foreningsresursen@svf.fi
Frågor om Studiecentralens samarbetskurser och studiecirklar	 BEATRICE ÖSTMAN KURSKOORDINATOR, SFV:S STUDIECENTRAL beatrice.ostman@svf.fi 040-5026 026	Frågor om projektet Bildningskraft	 JONAS AHLKOG SAKKUNNIG INOM FRI BILDNING jonas.ahlskog@svf.fi 050-514 7297

SFV får gott betyg för sin bidragsverksamhet och sina strategiska mål

Aula Research genomförde förra våren på SFV:s uppdrag en enkätundersökning gällande de samhälleliga effekterna av SFV:s bidragsgivning och verksamhet, och ifall SFV:s aktiviteter uppfyller målen i SFV:s strategi. Resultaten är överlag goda, ibland förvånansvärt goda.

Bland annat kom det fram att av de som fått bidrag av SFV hade över hälften vänt sig till SFV i första hand, och majoriteten, 78 procent, ansåg att SFV:s bidrag haft stor betydelse för projektets genomförande.

Hela 97 procent av respondenterna ansåg att SFV:s strategiska målsättningar är viktiga i dagsläget. Till målsättningarna hör högre välbefinnande och jämlikhet i utbildningen, ökat intresse för konst och kultur, och starkare samhälleligt engagemang inom den fria bildningen (Se *SFV-magasinet* 4-2021). SFV:s NPS-värde ("skulle du rekommendera SFV till en kollega eller vän") är osedvanligt högt, där endast 10 procent är så kallade "kritiker".

En stor majoritet av respondenterna (81 procent) tyckte också att SFV:s verksamhet förbättrats de senaste åren, och att den information SFV ger ut är tydlig. SFV:s webbplats är fortsättningsvis den viktigaste informationskanalen gällande SFV, personliga kontakter och nyhetsbrev har därutöver ökat i vikt sedan den förra undersökningen.

Men visst fick vi även förbättringsförslag. De som fått bidrag är oftast sådana som också tidigare fått bidrag av SFV. Finns det alltså risk för att nytänkande och innovation lider? En del av intressenterna (oftast medlemmar i SFV) hade också svårt att ta ställning till SFV:s strategiska mål – så vi får säkert bli ännu tydligare på den punkten.

Johan Aura

KANSLICHEF,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Fler än tidigare får Svenska studiefondens stipendium

■ Svenska studiefonden delar ut nästan 900 stipendier för nästan 900 000 euro till studerande och läroinrättningar. I år fick 80 % av alla sökande ett positivt besked, dels på grund av sociala och ekonomiska skäl, dels tack vare tydliga ansökningskriterier.

– I ansökningarna såg vi spår av både isolering och osäkerhet. Många studerande berättar att de mår dåligt, att de känner sig ensamma och att deras ekonomi har försämrats under coronatiden, säger **Katja Zevallos** som är ombudsman på Svenska studiefonden.

Enligt **Niklas Wahlström**, sektorsansvarig för utbildning inom SFV, bidrar stipendierna till en större jämlikhet.

– Det är ett värdefullt ekonomisk bidrag för många studerande som kämpar med sin ekonomi, oberoende om man studerar i Finland eller utomlands.

Hela 14 procent beviljades stipendium av sociala och ekonomiska orsaker. Drygt hälften beviljades för studier i Finland och resten för studier utomlands – utbytesstudier, utlandspraktik eller examensstudier utomlands.

Svenska studiefonden beviljar också svensk-språkiga gymnasier, andra stadiets yrkesutbildningsenheter och folkhögskolor bidrag för elevstipendier och för extra insatser som stöder elevernas eller studerandes inläring. I år fick 52 läroinrättningar totalt 170 000 euro att dela ut som elevstipendium.

SFV finansierar stipendierna med 100 000 euro.

FOTO: UNSPLASH/JEREMY BISHOP

Nu finns Läroteket för ungdomar och vuxna

■ Läroteket hjälper barn, ungdomar och vuxna att lyckas i skolgången och studierna. Genom lättsmält information om inläring, minnet och hjärnan lär den populära webbsajten laroteket.com oss att studera på hjärnans villkor. Effektiva studietekniker är något som många av oss har vaga kunskaper om, menar läraren **Daniela Strandberg** som skapat sajten.

Läroteket för ungdomar och vuxna riktar sig till elever i årskurserna 7–9, andra stadiets studerande och vuxenstuderande, och är en vidareutveckling av Läroteket som riktar sig till elever i årskurs 1–6, deras vårdnadshavare och lärare.

– Läroteket för elever i årskurs 1–6 togs väl emot och har sedan starten hösten 2021 haft cirka 8 000 unika användare per månad. Strax efter lanseringen fick vi önskemål från fältet att utveckla Läroteket så att sajten även passar äldre elever, säger **Niklas Wahlström**, sektorsansvarig för utbildning på SFV.

Förutom att materialet är anpassat för en äldre målgrupp, finns det på Läroteket för unga och vuxna kunskap om bland annat stress, hormoner och sömn som i hög grad kan påverka studieprestationerna.

Läroteket för ungdomar och vuxna lanserades i början av augusti och får användas fritt av alla intresserade.

– Lika möjligheter att lära är ett av SFV:s mål inom utbildningen. Läroteket har skapats som ett stöd för elever och studerande att utnyttja sin egen potential vad gäller lärandet oberoende av vilket stöd skolan eller hemmen förmår ge. Sajten tjänar också alla elever och studerande i hela Svenskfinland. Det är en viktig jämlikhetsaspekt, säger Niklas Wahlström.

Läroteket finns på laroteket.com.

Gör adressändring elektroniskt!

■ Kommer *SFV-magasinet* till fel adress? Som medlem kan du beställa en inloggningslänk till din e-post med vilken du kan uppdatera dina uppgifter. Länken hittar du på www.sfv.fi/adressandring, där det också finns instruktioner för dig som inte ännu registrerat sin e-post hos oss, och för dig som inte är SFV-medlem utan får *SFV-magasinet* som en prenumration.

Niklas Wahlström välkomnar alla som är intresserade av pedagogik och lärande att besöka larorikt.fi i slutet av oktober.

FOTO: RABBE SANDELIN

Lärorikt.fi – webbplatsen med det senaste inom lärande startar snart

På webbplatsen larorikt.fi (även larorikt.fi fungerar) startar SFV i slutet av oktober en finlandssvensk sajt för alla som är intresserade av pedagogik och lärande.

– Sajten kommer så att säga på beställning. Då vi haft tentaklarna ute på olika träffar och möten har fältet tydligt signalerat att man saknat en plats för samlad information som ökar kunskandet bland pedagoger, organisationer och andra aktörer som är involverade i lärande på bred horisont.

Det säger **Niklas Wahlström**, som på SFV är sektorsansvarig för sektorn Utbildning. – Vi vill helt enkelt öka kännedomen om vad som händer på fältet, inspirera till utveckling och aktualisera pedagogiska frågor. Idén är också att lyfta upp och synliggöra den senaste forskningen på fältet, och göra den mer lättillgänglig.

På webbsajten kommer man alltså att hitta bland annat artiklar om senaste forskningsrön inom pedagogik och närliggande vetenskaper, och nyheter om vad som är aktuellt på utbildningsfältet – men man får också ta del av intressanta, inspelade samtal mellan sakkunniga och aktörer, och läsa opinionsartiklar från människor med koppling till utbildning och lärande.

– Lärorikt.fi kan även utvecklas till ett forum för diskussion och samtal mellan läsarna. Man kan modererat kommentera artiklar, och bidra med egna tankar i form av insändare.

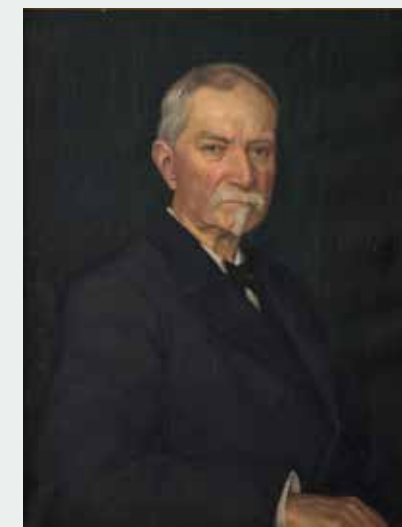
[Lärorikt.fi](http://Larorikt.fi) uppdateras kontinuerligt, och med ett större ”nummer” med två veckors mellanrum. Varje uppdatering fyller på med olika teman, som värdegrund, unga och framtiden, styrkor, livslångt lärande, jämlik utbildning och så vidare.

Nomineringen till Topeliuspriset 2023 startar 1.11.2022

■ Du som är medlem i Finlands Svenska Publicistförbund rf, Svenska folkskolans vänner rf eller Understödsföreningen för Svenska folkskolans vänner rf kan nominera kandidater till Topeliuspriset - det finlandssvenska publicistpriset.

Priset på 7 500 euro delas ut ”för en aktiv pågående journalistisk gärning till en eller högst tre personer som ådagalagt betydande skicklighet i sitt journalistiska värv, bestående av såväl originalitet, civillikage som finess”. Prismottagaren utses i december av en prisnämnd med representanter från SFV och Publicistförbundet. I januari 2023 delas priset ut.

1886

■ **Victor Öhberg** var en av SFV:s stiftare och blev ordförande år 1886 efter **Vilhelm Greffbergs** (*SFV-magasinet* 3/2020) förtida bortgång. Under Öhbergs tid säkerställdes föreningens växande verksamhetsformer: utvecklandet av ombudsnätverket, folkbildande föredrag samt publikationsverksamhet och understödandet av folkskolor. Öhberg valdes till den första sångfestkommitténs ordförande 1890, och den första av sju sångfester ordnades redan följande år i Ekenäs. Efter sångfesten 1926 övertogs den verksamheten av Finlands svenska sång- och musikförbund.

Öhberg var en aktiv kommunalpolitiker och medverkade också till ett flertal andra allmännyttiga organisationers uppkomst. Öberg blev fil.kand. 1860. Han verkade 1857–1870 som lärare vid Helsingfors lyceum och var 1871–1901 folkskolinspektör i huvudstaden.

Porträttet är målat av **Hjördis Nyberg**. Vil du se alla SFV-porträtt? Besök det virtuella galleriet på www.sfv.fi/arkiv.

Studiecentralens kurser

TRENDER OCH LAGSTIFTNINGSFÖRÄNDRINGAR I ARBETSLIVET

Tidunkt: 25.10 kl. 12.30–15.30

Plats: Nätet

Vilka trender och lagstiftningsförändringar påverkar förbunden och föreningarna som arbetsgivare? Under utbildningen behandlas distans- och hybridarbete, familjeledighetsreformen och visselblåsning dvs. informering om lagstridigheter eller oegentligheter på arbetsplatsen. Föreläsare är **Anna Mäkinen** och **Anna Nyberg** från advokatbyrån Hannes Snellman.

KRAFTFULLA UTBILDNINGAR – EN TRAIN-THE-TRAINERS-HELHET FÖR UTBILDARE

Tidpunkt: 2.11 & 23.11 kl. 10–12

Plats: Nätet

En kompakt och praktiskt betonad kurs för dig som vill förbereda och leda kraftfulla utbildningar. Du jobbar med ditt eget utbildningskoncept och har efter kursen en färdig och detaljerad plan för utbildningen. Utbildningen ordnas i samarbete med kommunikationsbyrån Miltton.

FÖRSÄKRINGAR I FÖRENINGAR

Tidpunkt: 17.11 kl. 18.30–20

Plats: Nätet

Vilka försäkringar behövs i föreningens verksamhet? Under utbildningstillfället berättar **Malin Ström**, sakkunnig vid Föreningsresursen, om försäkringar som kan vara relevanta för din förening.

PRESENTATIONS- OCH MEDIETRÄNING

Tidpunkt: 11.11 kl. 9–11, 24–25.11 kl. 9–17

Plats: Helsingfors, SFV-huset G18

Under utbildningen i medie- och presentationsteknik tillsammans med **Jens Berg** och **Stina Engström** lär du dig att berätta om de frågor du brinner för inför media och annan publik. Utbildningen omfattar två hela dagar, självständigt arbete och praktiska övningar i autentiska situationer. Deltagaravgift 200 euro.

På kommande hösten 2022

FUNDRAISINGENS MÖJLIGHETER. Hur kan en fundraisingkampanj byggas? Vilka möjligheter öppnar sig med ett insamlingslov? Evenemanget 28.11 riktar sig till förbund- och centralorganisationer som är intresserade av att utreda fundraisingens möjligheter. Deltagarna får information och verktyg för att utveckla sina finansieringskällor, optimera nuvarande källor och eventuellt hitta nya. Arrangörer är SFV och Förbundsarenan.

Språk och mod

Min moster jobbade i butik i Vasa och betjänade lika glatt på svenska och på finska. Hon var född 1920, hade gått sju år i folkskola och ett i folkhögskola. På svenska. För sina insatser under vinterkriget fick hon medalj. Hon jobbade nämligen då på en fabrik som tillverkade underkläder till armén. Alla sömmerskorna premierades.

– För enastående mod vid kalsongsömnad, sa hon när hon visade upp medaljen, både stolt och road.

Finska hade hon lärt sig på fabriksgolvet och i butiken. Någon grammatikundervisning ingick inte. Moster radade modigt upp oböjda finska ord enligt svensk ordföljd och var nöjd om hon blev förstörd – och det blev hon. *Tämä leipä ruis.*

I kvartersbutiken blir jag glad om jag bemöts med mindre än så på mitt modersmål. Min finska är god, om än inte perfekt, och jag talar gärna detta annorlunda och musikaliska språk. Ändå betyder det mycket om den jag talar med försöker använda också mitt språk. Tack. Hej då.

En oroande nyhet är att elevernas förmåga att tala finska backar i svenska skolor på orter där svenskan är majoritetsspråk. Carola Åkerlund, utvärderingsexpert vid Nationella centret för utbildningsutvärdering, efterlyser i Hbl mer resurser för finskundervisningen, bättre kontinuitet, en vettigare timfördelning och ett större kollegialt stöd för ämneslärarna. Hon påpekar också att man i rapporter redan en längre tid sett ett attitydproblem, och uppmanar alla vuxna i elevernas omgivning att tänka efter. Det är ett mycket klokt råd.

Att kunna förstå och göra sig förstörd är språkets primära funktion. Grammatiken är språkets fundament medan storleken på ordförrådet är avgörande för förmågan att uttrycka allt från sak till känsla. Den som inte praktiserar sina lärdomar, sin grammatik och sitt ordförråd, blir som en pianist som läser noter utan att spela. En orimlighet.

I dag betonas de muntliga färdigheterna allt mera i både finsk- och svenskspråkiga skolor. Höstens goda nyhet är den ökade timresursen för svenskundervisning i den finska grundskolan – en välkommen förändring, som jag hoppas delvis kan användas till att skapa ännu mer utrymme för träning av samtal.

Språk handlar om språkriktighet, men är också så mycket mer. Det är ett personligt uttrycksredskap, en del av jaget. När skolan både hjälper eleven att bli skickligare och lockar till orädd användning av färdigheterna tar utvecklingen fart. Elevens förmåga – och eleven – växer. Ett steg i taget. Att uppmuntra elever att använda det lilla de kan är att göra dem en stor tjänst. Det gäller givetvis alla ämnen, men språk har den storartade bonuseffekten att de öppnar dörrar till andra människor och andra kulturer. Språket säger "välkommen in". *Tämä leipä vehnä.* God dag!

Wivan Nygård-Fagerudd

STYRELSEORDFÖRANDE,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Nya
ansikten
på SFV

Tove Eklund-Hartman ny pedagogisk planerare

Den 1 augusti började pedagogie magister Tove Eklund-Hartman som pedagogisk planerare på SFV:s studiecentral. Hon jobbar på SFV-kansliet i Åbo med hela Svenskfinland som arbetsfält.

– Jag känner mig inspirerad att ta mig an nya utmaningar. Med min mångsidiga pedagogiska bakgrund vill jag bidra till att skapa nya möjligheter för lärande och utveckling, säger Tove Eklund-Hartman.

Tove har bland annat jobbat som klasslärare, tutorlärare och projektledare och koordinator inom tutorverksamhet. Som pedagogisk planerare kommer Tove att skapa utbildnings- och lärandeaktiviteter för tredje sektorns anställda och frivilliga, ge pedagogisk handledning och stöd, samt utveckla det digitala lärandet inom föreningslivet.

– För mig handlar lärande om nyfikenhet och motivation. Det livslånga lärandet är en förutsättning för ett aktivt medborgarskap och den tredje sektorn är en bra plattform för lärande, kompetensutveckling och delaktighet, säger hon.

Tove Eklund-Hartman vikarierar Amy Jägerskiöld.

Jobbar du med kurs- och utbildningsverksamhet inom tredje sektorn?

Ta gärna kontakt med Tove, tove.eklund-hartman@sfv.fi, 050 306 2005.

FOTO: RABBE SANDELIN

Saara Fernström ny i kommunikationsteamet

Som digital innehållsproducent håller Saara i trådarna för SFV:s digitala kommunikation, med bland annat sociala medier som sitt ansvarsområde.

– SFV är en synlig, pålitlig och etablerad aktör med ett arv att förvalta i en värld av förändring. Det känns fantastisk att få arbeta i en organisation som gör skillnad i människors liv på individ- och samhällsnivå, säger Saara.

Fil.mag. Saara Fernström har lång arbetserfarenhet av innehållsproduktion, kommunikation, marknadsföring, PR och redaktörsarbete, och kommer från den privata sektorn. Hon ser stora möjligheter i utvecklingen av det digitala landskapet.

– Teknologin fortsätter att utvecklas så att både text, ljud och bild blir allt mer tillgängligt och inkluderande. Det kan verka som att trenden med kort, lättsmält och beroendeframkallande innehåll tillsammans med rapporter om unga människors oförmåga att koncentrera sig innebär enbart att innehållet fördummas – men vi måste se på helheten som visar också en motsatt trend mot det långsamma och eftertänksamma. Till exempel radioprogrammen är längre än någonsin nu i och med podcastens genombrott, påpekar Saara.

Förutom att Saara ansvarar för SFV:s närvaro på sociala medier jobbar hon med övrig digital kommunikation samt marknadsföring. Hon arbetar på SFV:s kontor i Helsingfors.

FOTO: RABBE SANDELIN

Tävlingen Snälla hjältar riktar sig till gymnasier och yrkesskolor

Text Christine Skogman ~ Foto: Förlaget/ Niklas Sandström

Genom att arrangera rit- och skrivtävlingen Snälla hjältar vill vi locka barn och unga att fundera på och prata om människans goda egenskaper, och hur de tar sig uttryck i vår näromgivning. Stora och värdefulla saker sker ofta i små handlingar i vardagen.

Rit och skrivtävlingen Snälla hjältar arrangeras för tredje gången. Tävlingsens tema är empati – ett drag som kännetecknar en snäll hjälte.

Tävlingen går ut på att skriva en fiktiv berättelse med utgångspunkt i novellen *Barnträdgården* i Johanna Holmströms novellsamling *Handbok i klardrömmar*. Fiktiva berättelser ger studerande möjlighet att arbeta kreativt, och därför är uppgiftsbeskrivningen ganska fritt formulerad.

Tävlingen startade 8.9 och pågår fram till 30.11. De skolor som väljer att delta i tävlingen fungerar som lokala tävlingsarrangörer.

VILL DIN SKOLA DELTA? Börja med att beställa en klassuppsättning av Johanna Holmströms bok *Handbok i klardrömmar*. Närmare instruktioner om hur skolan arrangerar tävlingen finns på webbsidan www.sfv.fi/snallahjaltar.

Tävlingen Snälla hjältar

- Riktat till andra stadiets skolor
- Empati är det övergripande temat
- Tävlingsperioden är 8.9–30.11.2022
- De skolor som deltar beställer kostnadsfritt en klassuppsättning av Johanna Holmströms bok
- Skolan sänder in minst ett men högst sex bidrag senast 30.11.
- Fyra studerande vinner en resa till Genève i april 2023
- Tävlingen är en del av Read Hour, som arrangeras av Barn- och ungdomsstiftelsen.
- Arrangörer: SFV, Svenska modersmålslärares förening (SMLF), Barn- och ungdomsstiftelsen och Förlaget M.

FYRA VINNARE EN RESA TILL GENÈVE. Vinsten är en resa till Genève 3–5.4.2023. Varje vinnare får bjuda med en person som hen tycker motsvarar definitionen av en snäll hjälte.

På resan till Genève följer en vuxen

med. På plats besöker gruppen Röda Korsets huvudkontor och UEFA Foundation i Nyon. Syftet är att lära sig om hur de arbetar för att trygga grundläggande mänskliga rättigheter bland barn och unga. ■

Hitta läsglädjen med vännerna

Text *Sonja Finholm*

Har du svårt att komma igång med läsningen eller vill du dela läsoplevelsen med andra? Då kan en bokcirkel vara en lösning. Kampanjen *Läs med vännerna* erbjuder ett färdigt paket – allt du behöver göra är att samla ihop ett gäng läsglada typer och ta med dem på en resa in i böckernas värld.

Läsning är ett ständigt aktuellt tema, inte minst för kollegerna Amy Jägerskiöld och Anna-Karin Öhman på SFV som står bakom den nya kampanjen *Läs med vännerna – bokplock & cirkelprat*.

Konceptet är enkelt, deltagarna får ett färdigt material i form av ett diskussionsunderlag och en hälsning från den aktuella författaren. Allt du behöver göra är att samla ihop en bokcirkel på minst fem personer, läsa boken och dela med dig av dina upplevelser.

– Att läsa handlar i grund och botten om välmående. Genom att fördjupa sig i olika berättelser får man ett bredare perspektiv och en större förståelse för andra. Den som läser mycket kan helt enkelt lättare ta till sig mångfald och dessutom gynnas kreativiteten, säger Amy Jägerskiöld, som är pedagogisk planerare på SFV.

Genom kampanjen hoppas man kunna ge läsningen ett lyft och bidra till att fler ska hitta glädjen i att läsa en bok.

– Ibland kan det vara svårt att slita sig från telefonen, men i stället för att scrolla sociala medier i en kvart kan du läsa ett kapitel, föreslår Amy Jägerskiöld.

En annan målsättning är att lyfta fram den finlandssvenska litteraturen. Böckerna väljs ut i samarbete med de finlandssvenska förlagen och kan köpas in till ett rabatterat pris från en rad lokala bokhandlar. Tanken är att nå en så bred målgrupp som möjligt, men också att böckerna ska tangera aktuella samhällsfenomen.

FOTO: KARIN ERLANDSSON: MARCUS BOMAN / MARIA TURTSCHANINOFF: VEIKKO SOMERPURU / ANN-LUISE BERTELL: WASA TEATER / ZANDRA LUNDBERG: TIINA TAHVANAINEN / JOHANNA HOLMSTRÖM: NIKLAS SANDSTRÖM / AXEL ÅHMAN: ERIK ÅHMAN.

– Vi vet att det är mest kvinnor som läser och deltar i bokcirkel, men jag hoppas att vi med den här kampanjen också når ut till män och till yngre läsare. Av den orsaken har vi också valt böcker som det går att lyssna till. Vi har ett

kvalitativt material att erbjuda och de som deltagit i en bokcirkel brukar säga att diskussionen och insikterna man får till och med kan vara bättre än själva boken, säger Amy Jägerskiöld. ■

LÄS MED VÄNNERNA

- bokplock & cirkelprat

Läs med vännerna – bokplock & cirkelprat

- Kampanj som ordnas av SFV:s studiecentral.
- Erbjuder deltagarna ett färdigt paket med tips, frågor och diskussionsunderlag för en handfull utvalda böcker av finlandssvenska författare. Materialet utarbetas i samarbete med respektive förlag och författare.
- Medlemmarna i bokcirkeln har möjlighet att köpa den aktuella boken till ett rabatterat pris. På vår hemsida www.sfv.fi hittar du en förteckning över de bokhandlar som deltar.

Så här fungerar det

- Samla minst fem bokvänner och anmäl bokcirkeln till SFV, så får du en rabattkod och ett materialpaket för den bok ni valt.
- Bokvännerna träffas minst 10 timmar (10 x 45 minuter) och diskuterar boken tillsammans på minst en av träffarna.
- Redovisa cirkelns deltagande och kostnader så ersätter vi bokcirkelns köp upp till 100 euro.
- Aktuella böcker just nu:

Maria Turttschaninoff
Arvejord

Karin Erlandsson
Det blå garnet

Axel Åhman
Klein

Ann-Louise Bertell
Glöm bort din saknad

Zandra Lundberg
Konsten att inte hitta sig själv på Bali

Johanna Holmström
Handbok i klardrömmar

Ann-Louise Bertell. FOTO: WASA TEATER

Fem frågor till författaren och teaterchefen Ann-Louise Bertell, vars bok *Glöm bort din saknad* är en av böckerna i kampanjen *Läs med vännerna*:

Vad betyder läsning för dig?

– Att läsa har alltid varit min favoritsysselsättning. Ända sedan jag som liten plöjde igenom böckerna om Kulla Gulla och fascinerades av den fattiga föräldralösa flickans äventyr har jag haft minst två böcker på gång samtidigt. Ofta en faktabok och en roman, eller en diktsamling och en roman.

Vilket är ditt bästa läsminne?

– Den kanske bästa läsoplevelsen någonsin är *De små tingens Gud* av Arundhati Roy. Den berättelsen med sitt köttliga, bildliga landskap, den omöjliga kärleken och de övergivna barnen påverkade mig väldigt starkt – det finns faktiskt ett kapitel i boken som jag ännu inte riktigt vågat läsa. Jag gillar också författare som Zadie Smith, Selma Lagerlöf och Sara Lidman.

Varför ska man läsa?

– Att läsa en bra historia är som att bege sig ut på en resa. Det finns så mycket att upptäcka! Dessutom är det väldigt

avkopplande. Ifall du ännu inte hittat glädjen i läsningen rekommenderar jag att du går in på närmsta bibliotek och ber om råd. Börja gärna med en lättläst bok, men som ändå har en bra historia.

Vad kan läsarna förvänta sig av din bok?

– Jag får ofta höra att mina böcker är lättlästa tack vare de korta kapitlen, och på det sättet passar de säkert bra just i en bokcirkel. *Glöm bort din saknad* har också beskrivits som sinnlig och modig berättelse. En läsare sa att jag skriver om sådant som alla tänker, men kanske inte vågar säga, och jag hoppas att boken kan väcka intressanta diskussioner.

Vad har du på gång just nu?

– Jag har alltid ett par bokidéer liggande, men just nu har jag fullt upp med regiarbetet inför premiären av pjäsen *Heiman* på Wasa Teater. Snart blir det också aktuellt med höstens bokmässor och att boka in bokprat på olika håll. Med tre romaner på raken känns det också ganska bra att ha en liten skrivpaus. Jag drömmer också om att nå gång ge ut en poesisamling och nu när jag har ett barnbarn har också tanken på en barnbok väckts. ■

Djupare läsning kräver

VILJESTYRKA

Vi måste både läsa och skriva. Det är fråga om kommunikation. Och då man för barn och unga talar om vikten av att läsa, betona inte bara nyttoaspekterna – det är ju också roligt! Det säger litteraturvetaren Ylva Perera.

Text Rabbe Sandelin ~ Foto Pia Pettersson

I augusti inledde Ylva Perera sitt arbete som litteraturredaktör på *Hufvudstadsbladet*. Hbl:s vinst blev SFV:s förlust, eftersom Perera i och med utnämningen avsåg sig uppdraget som jury-medlem för SFV:s litterära tävlingar.

I samband med att Perera förra året deltog i SFV-projektet Bildningskraft (bildningskraft.sfv.fi) fick hon ta ställning till läsandets och skrivandets betydelse som bildningskomponent. Som jury-medlem för SFV:s litterära tävlingar hann hon även tänka kring de litterära tävlingarnas betydelse för den finlands-svenska litteraturen.

Idag betonar man läsandet mycket, och olika sorters läsande. Ylva Perera vill gärna nyansera diskussionen kring internet och sociala medier, där farhågorna ofta handlar om att de sociala medierna, likt tv:n i tiderna, endast får oss att syssla med meningslöst tidsfördriv och trivialiteter.

– Den stora frågan gäller kampen om vår uppmärksamhet. Idag konkurrerar sociala medier med alla andra om denna begränsade resurs. Men det kunde vara värt att fundera på den nya komponenten som de sociala medierna för med sig – begränsningarna.

Perera säger att begränsningarna dels handlar om de tekniska ramarna, men även om medvetet programmerade, algoritmiska val.

– I viss utsträckning kan man skriva vad man vill, även om till exempel Twitter kraftigt begränsar inläggets längd, och alla sociala medier har sina regler för vad man får säga. Men det är programmering som avgör vad du får se i din feed. De sociala medierna försöker också maximera lockelserna, så att du hålls kvar så länge som möjligt och även ser reklamerna. Så visst är det fråga om en annan sorts läsande än till exempel då vi sätter ner oss med en bok eller en papperstidning.

Perera säger att utmaningen idag kanske inte bara är att de sociala medierna finns, utan att djupare läsning kräver medvetna val och viljestyrka, eftersom man så lätt sugas in i de algoritmstyrda sociala medierna så fort man har lite tid. Men utmaningen är på sätt och vis även en styrka.

– Även om man alltid kan tycka att det vore bra ifall fler människor skulle läsa, så läses det ju fortfarande uppenbarligen mycket, annars skulle vi inte ha den

”

Språket är verktyget vi använder för att placera oss i världen.

bokförsäljning som vi har. Så förskräckligt orolig är jag inte.

FIKTION ÄR LIKA VIKTIGT SOM FAKTA. I Bildningskraft-samtalen framhöll Perera att djupare läsning inte behöver handla om att orientera sig i nutiden med faktalitteratur. Fiktionen kan faktiskt vara precis lika viktig.

– Jag vill undvika att placera läsning och genrer i hierarkier, men jag brukar säga att facklitteratur handlar om världen

som den är, medan fiktionen även kan handla om världen som den skulle kunna vara. Skönlitteratur kan handla både om ren underhållning och eskapism, men den kan också vara politisk, eller till och med revolutionär.

Det finns enligt Perera inga vattentäta skott mellan genrer.

– Men om man ser på fiktionen enbart som något ”påhittat” och som tidsfördriv, så missar man nog något avgörande. Fiktionen är ju tvärtom den

som kan visa oss att världen inte ännu är färdig.

Fiktionen visar enligt Perera också tydligt att språket inte är något fixerat.

– Språket är verktyget vi använder för att placera oss i världen, men språket är ju inte något fullständigt pålitligt instrument som beskriver verkligheten ett till ett. Språket kan tvärtom föreslå alldeles nya sätt att se på världen. Jämför vi läsningar, så är skönlitteraturen betydligt friare än de sociala medierna – där vi →

” Vi måste också läsa varandra – skrivandet och läsandet är i hög grad en sorts kommunikation.

alltså i själva verket är ganska inhägnade. Samhällsutvecklingen innebär att kontext och sensibiliteter förändras genom åren. Det betyder att ett litterärt verk kan få nya eller utvidgade betydelser och innebörder, och inte bara personligen, där boken man läste som ung vid en omläsning känns ny.

– Jag tycker därför också det är viktigt att vi inte enbart läser det allra nyaste. Vi måste kunna ta del av historien, och dessutom ha en aktiv relation där vi är redo att ompröva våra ställningstaganden.

BORDE ALLA ÄVEN SKRIVA, INTE BARA LÄSA? Till och med i skolans läroplaner betonar man idag hur viktigt det är att kunna läsa, men Ylva Perera har till viss

del tröttnat på att man i sammanhanget så ofta betonar nyttoaspekterna.

– Det kan leda till att till en uppfattning om att läsning inte är något roligt, och det är ju synd.

Perera håller med om tanken att skrivandet kan vara precis lika viktigt som att kunna läsa, och till sin glädje verkar skrivandet öka i popularitet – skivarkurserna är på många håll konstant fullbokade.

– Det finns tydligt en stark drivkraft. Och att skriva är bra, eftersom du måste konfrontera dig själv på ett sätt som du kanske inte annars hade gjort. Att förvandla tankar till ord skapar i bästa fall en klarhet i tankeverksamheten. Men skrivandet och läsandet hänger ihop, säger Perera.

– Jag känner en viss oro för att folk vill skriva mera än de vill läsa. Det kan vara ett uttryck för en viss sorts självupptagenhet och självfixering som kan bli destruktiv i längden. Vi måste också läsa varandra – skrivandet och läsandet är i hög grad en sorts kommunikation.

Enligt Perera är det alltså viktigt att vi är både skrivande och läsande människor. Det placerar oss i ett sammanhang.

– Allting som skrivs och läses är i någon bemärkelse en del av en tradition. Man kan gott bryta med traditionerna och vara rebellisk, men det borde inte heller finnas tryck på att i alla lägen måste vara först ute. Vi är ju alla delar av en större kontinuitet. Att förstå och tolka kontinuiteten är också ett av litteraturens syften. Då blir man inte ensam.

SKALL ALLTING VARA SJÄLVUPPLEVT?

En trend har länge varit att författarna blir mer och mer involverade i sina verk – dels finns det uppfattningar om att allt författaren beskriver i sin bok med största sannolikhet är självupplevt, medan baksidan av denna uppfattning handlar om att författare de facto har mandat att endast skriva om det självupplevda.

– Många diskussioner går nu i kors. Själv tror jag inte det är speciellt roligt att läsa så att man hela tiden försöker se författaren bakom texten.

Perera säger att författaren alltid i någon mån är ”alla och allting” i sina böcker.

– Men det kan omöjligt betyda att författaren har upplevt allting, det förstår säkert de flesta. Jag tror också att ganska många gissar fel när de försöker komma på vad i boken som kan vara författarens egna upplevelser, och därmed ”sant”.

Perera säger att den autofiktiva trenden ofta tillskrivs samtidens självupptagenhet och självfixering. Men det kan finnas en annan förklaring.

– Den svenska litteraturvetaren **Sven-Anders Johansson** förklarar i boken *Litteraturens slut* den autofiktiva trenden med att vi idag, bland annat på grund av sociala medier, upplever en så splittrad självupplevelse att vi helt enkelt längtar efter enhetliga personhistorier och subjekt som känns genuina. De här texterna skapar alltså ett fast ”jag”, som inte riktigt finns någon annanstans längre.

Perera vill själv inte dra alltför skarpa gränser mellan fiktion och autofiktion.

– En bok kan verka autofiktiv på basen av vad du råkar veta om författaren, men den är ju fortfarande en skönlitterär framställning där författaren både valt och valt bort en hel del. Och lagt till.

I de finlandssvenska sammanhangen kanske vi tenderar att i ännu högre grad gå in i en bok med en sorts ”beställning” på att det som beskrivs skall vara ”sant”.

– Det hänger förstås på läsaren, men känner man ens till författaren lite grann kan frestelsen vara större att försöka se kopplingar till verkligheten. Men det är ju lite trist om uppfattningen blir att fantasi enbart kan få spelrum i fantasygenren.

”

Vi är ju alla delar av en större kontinuitet. Att förstå och tolka kontinuiteten är också ett av litteraturens syften. Då blir man inte ensam.

DEM FÅR SKRIVA OM VAD? När det gäller vem som får skriva om vad anser Perera att det inte riktigt gynnar skönlitteraturen om man börjar sätta upp gränser gällande vad som är tillåtet – sådana regler blir lätt godtyckliga.

– I princip borde ju vem som helst få skriva om vad som helst. Å andra sidan är det ju självklart att man skall kunna något om det man skriver. Vet man inte vad man skriver om kan det i bästa fall lyckas, men det finns också en stor risk att det hela faller platt.

De ökade kraven till exempel på representation i skönlitterära framställningar eller i tv-serier kan handla om att människor i dagens splittrade värld upplever att det inte går att påverka samhället via politiken eller beslutsfattarna.

– Steget kan därför vara kortare till att arrangera kampanjer på kulturfältet. Där upplever man att det går fortare att göra något åt upplevda orättvisor.

Frågan får andra dimensioner i en politisk diskussion eller i en samhällsdebatt.

– Då är det ju underligt om man till exempel inte tillfrågat de som diskussionen gäller.

KONST OCH MARKNAD? Bokutgivning handlar alltså om konstnärligt skapande, men det är samtidigt en aktivitet som i högsta grad är kommersiell och marknadsmässig. Det är inte oproblemiskt.

– Litteraturmarknaden är nödvändig för annars skulle inget komma ut och distribueras till allmänheten. Samtidigt har marknaden en tendens att göra litteraturen lite sämre, eftersom marknadsföring av nöden handlar om att bryta ner en bok i de mest ”säljande” beståndsdelarna. Och de delarna behöver inte alls vara de som på riktigt är bra med boken.

Perera påminner också om att dagens bokmarknad nästan förutsätter att författarna själva är entreprenörer, villiga att sälja sig själva i alla lägen.

– Vissa författare är bra på det, andra inte så bra. Och det skapar osunda ojämlikheter. Det borde vi prata mer om.

Även om de finlandssvenska författarna har det bra förspant med fonderna som gör ett fint jobb med stipendier och författarbidrag, hör även det systemet på sätt och vis till problematiken.

– Att skriva en bra ansökan är också en konst som sätter författarna i ojämlika situationer. Och har du en gång fått stipendium, är det också lättare att få ett nytt.

Kan man göra något åt saken på posten som *Hbl:s* litteraturredaktör? Går det att lyfta upp litteratur som haft mindre marknadsföringsmuskler?

– Visst spelar litteraturkritiken och anmälningarna en stor roll. På *Hbl* kan vi inte uppmärksamma precis allt som ges ut, men åtminstone strävar vi till ett brett perspektiv.

LITTERÄRA TÄVLINGAR. När det gäller stipendier och bidrag kan även SFV:s litterära tävlingar jämna startfältet.

– Jag känner till fall där ett pris eller ett hedersnämmande i SFV:s litterära tävlingar använts som motivering i en god bidragsansökan.

”

Man kan inte ställa nyttokrav på litteraturen, då faller nog allt det som är viktigt med litteraturen bort.

Samtidigt påpekar Perera att alla inte har tillgång till bidragen, och att många bidragsgivares allt större krav på mätbar samhällsnytta vid bidragsgivningen gör det svårt för skönlitteraturen.

– Man kan inte ställa nyttokrav på litteraturen, då faller nog allt det som är viktigt med litteraturen bort. Och även om man kunde mäta något, är det ingen större idé med direkta mätningar. Ett litterärt verk ju kan få betydelse flera år efter utgivningen.

SFV:s litterära tävlingar kommer att diskuteras på bokmässan i Helsingfors fredagen den 28 oktober. Ylva Perera har som jurymedlem för Arvid Mörne-tävlingen (för under 30-åringar) och Solveig von Schoultz-tävlingen (för över 30-åringar) fått bekanta sig även med denna sida av litteraturfältet.

– Min inställning till tävlingar i konstnärligt skapande är lite ambivalent, eftersom det handlar om värderingar. Det är enormt svårt att entydigt rangordna konstnärliga uttryck. Men SFV:s tävlingar är definitivt viktiga som sporrar och inspiration, och inte enbart för att penningpriserna är kännbara och betydande.

Till tävlingarnas definitiva förtjänst hör enligt Perera att de riktar sig så brett, och att man med tävlingarna specifikt vill få fram nya förmågor som inte ännu publicerat sig på förlag.

– Tävlingarna fyller alltså en jätteviktig funktion när det gäller människor som gärna skulle skriva, men som inte riktigt vågat ta sitt skrivande på allvar. Och det har vi ju redan sett flera gånger, att det erkännandet man får ifall man når prispallen kan vara avgörande för

SFV:s litterära tävlingar fyller en jätteviktig funktion, säger Ylva Perera.

att våga fortsätta. Och tävlingsframgångarna har ju också lett till konkreta förlagskontakter.

DEN FRIA BILDNINGEN I BAKGRUNDEN.

Drivkraften att skapa något utöver bröd för dagen tror Perera att är universell, och därmed obunden av tid och plats. De ekonomiska förutsättningarna att skapa varierar däremot stort.

– Historiskt har alltså den fria bildningens strävanden och initiativ att

jämna ut möjligheterna för alla samhällsklasser varit oerhört viktig. Jag hoppas vikten av tillgänglig konstundervisning, både i skolan och på fritiden, ska fortsätta betonas.

Allt detta ger enligt Perera verktyg för olika uttryckssätt.

– Alla vill inte, och kan inte bli professionella konstnärer, men jag tänker det är så viktigt att betona livets lekfulla och kreativa aspekter, speciellt bland de unga. Det mår alla bra av. ■

När bild är makt

Sanna Marins "partygate" i Finland har aktualiserat frågan om bildernas betydelse i dagens politik. Vår statsminister verkar ha ridit ut stormen, men problemet försvinner ingenstans – för det blir garanterat värre.

Här är inte platsen att ta ställning för eller emot Sanna Marin. Men visst har det förvånat att så många seriösa kommentatorer tagit ställning emot, åtminstone delvis. Som ledarskribenten Torsten Fagerholm, som i Hbl 1.9.2022 med kännsprak språklig virtuositet låter förstå att Marin har sig själv att skylla, så utstuderat hon i alla vändningar använder sig av sociala medier. Det försätter ju Marin i en omöjlig sits eftersom varje manöver anses medveten. Uppsluppen dans – manipulation, åtstramad dementi (allvarlig Marin med knut i nacken) – manipulation, känslolösa tårar – manipulation. Då har Fagerholm alltid rätt, och Marin (och andra politiker) alltid fel.

Låt oss istället lyfta blicken. Jag skrev för länge sedan en hel del om detta, bland annat med utgångspunkt i Milan Kunderas roman *Odödligheten* (1991). Den var i sig inget vidare, men hans analys av *imagologins* frammarsch var fascinerande. Med det avsåg han de nya professioner som manipulerar vår bild av verkligheten; reklamfolk, psykologer, image- och PR-konsulter – i dag ofta influencers. Kopplar man det till några teorier om de stora linjerna i utvecklingen blir det ännu intressantare. Jag tänker (och tänkte framför allt på 90-talet) på två viktiga tankefigurer. Dels teorier om övergången från en textbaserad kultur till en bildkultur, med namn som Neil Postman och Walter J. Ong. Den förre känd för sina böcker om hur tv-mediet infantiliserar politiken. Den senare för sina analyser av övergångarna först från det talade ordet till text, och nu från text till bild.

Och dels Max Weber, en av sociologins giganter, och hans teori om de tre olika typerna av makt och auktoritet som i sista hand håller ihop våra samhällen: den traditionella, den rationella och den karismatiska. I brant förkortning hur merparten av vår moderna historia handlar om övergången från traditionell till rationell makt, det vill säga hur förindustriella samhällen med sin traditionsbundna och icke-ifrågasatta maktutövning övergår i rationellt styrda samhällen – en process helt sammanvävd med tryckerikonsten, läsfärdigheten och behovet av skolgång.

Den tredje typen av makt, den karismatiska, var för Weber ett undantag som präglade revolutionära situationer. Föga visste han att den karismatiska makten med elektronikens utveckling skulle få så stor betydelse. Den hittills så nödvändiga textförståelsen har ju blivit närmast värdelös jämfört med förmågan att producera, tolka och förstå bilder. Förmågor som i generationer varit förutsättningen för framgång – långa studier och djupa kunskaper, för att inte tala om bildning i klassisk bemärkelse – har blivit en belastning och ersatts av förmågan att synas och vara smart. Skit samma om det du säger är sant eller inte, huvudsaken är att det säljer.

Problemet för Sanna Marin är att hon ännu lever i båda världarna. Medierna är dessvärre så obarmhärtiga att de dömer enbart med den nya världens måttstock, för vilket allt är falskt och förljuget. Och då blir det svårt för en statsminister som lever också i den rationellt styrda världen. En värld där man fortfarande kan vara ärlig, uppriktig och osjälvisk. Sådant som man numera spottar på.

Thomas Rosenberg

ÄR SKRIFTSTÄLLARE OCH PUBLICIST, MED FRÅGOR GÄLLANDE FINLANDS-SVENSKHET OCH KULTUR SOM SPECIALITET.

”

Den hittills så nödvändiga textförståelsen har ju blivit närmast värdelös jämfört med förmågan att producera, tolka och förstå bilder.

Fri bildning ger färdigheter för framtiden

Text & Foto Karin Lindroos

Vad har folkdans och den frivilliga brandkåren gemensamt? Keramikkurs och korvstoppning? Silmärarutbildning och släckningskurs? Jo, de är alla exempel på fri bildning som pågår varje vecka, veckoslut, dagstid och kvällar, året runt, någonstans i Svenskfinland. I simhallen, mötesrummet, skogen, yogasalen, motionsspåret och ungdomslokalen.

Under två års tid har vi inom kampanjen Min bildning åkt runt i Svenskfinland och besökt 24 tillfällen där fri bildning på svenska pågår som bäst, med bidrag av SFV:s studiecentral. Vi har deltagit på spismurningskurs i Pargas och deckarskola i Helsingfors. Vi har hängt med på ett ashtangayogapass i Vasa och besökt en IT-kurs för seniorer i Åbo. Mött scouter som lärt sig första hjälpen i Esboskogen och pratat med spelmän som övar nya stycken över Zoom.

Lika brett som utbudet av fri bildning är i Svenskfinland, är spännvidden bland deltagarna. Barn, tonåringar, unga vuxna, personer i arbetslivet, pensionärer. Nybörjare och längre hunna. Motiven att delta i kursen eller föreläsningen är varierande. En vill lära sig en ny färdighet, en annan fräscha upp en gammal. Någon behöver kunskapen i arbetslivet. Somliga njuter av diskussionerna och samvaron. Gemensamt är att alla ser nyttan av de nya färdigheterna i både en nära och mer avlägsen framtid. Exempelvis i den egna vardagen, i studie- eller arbetslivet, eller i nödsituationer.

Föreningarna och organisationerna som erbjuder den här formen av nya kunskaper och färdigheter – fri bildning – drivs av att bildning ska vara för alla, och att kunskapen man får ska vara till nytta på många områden i livet. Den ger dig helt enkelt verktyg att skapa en bättre vardag, ett bättre liv.

Jenina som håller kurs i folkdans för barn nämner inte bara rytm och hänsyn

som viktiga färdigheter, utan också en möjlighet att hålla den finlandssvenska kulturen levande. Johan som håller släckningskurs säger att ”kunskap inte är tungt att bära”, och att kunskapen man får inom den frivilliga brandkåren är av nytta på alla områden i livet. Murarmästare Timo berättar hur han tycker att många med specialkunskap håller den för sig själva, han vill dela sin kunskap vidare. Scoutledaren Abbe på räddningskursen lär ut med humor för att avdramatisera, med målsättningen att alla ska våga agera vid en olycka. Teaterledaren Petra vittnar om hur deltagare i teatergruppen får starkare självförtroende och vågar uttrycka sig. Pasi som lär ut IT till pensionärer tycker att det är viktigt att övervinna rädslan och våga prova.

Så vad kan fri bildning ge just dig? Kanske bättre simteknik, stärkt kompetens inom ditt yrkesområde eller korvstoppningsfärdigheter. Du kan lära dig att göra upp en budget eller en ny hantverksteknik. Kanske det är dags för fortbildning eller att hitta ett nytt nätverk. Varken ansökan eller inträdesförhör krävs, anmälan räcker! Och du kan lära dig något nytt redan denna höst. ■

SPRÅKÖARNA

är en resurs för det svenska i Finland

Karin Ihalainen, tjänstledig från Svenska skolan i Lahtis, arbetar för tillfället på Kommunförbundet med ett tvåårigt projekt som fokuserar på de svenska språköarna i Finland. Då projektet nu nått halvvägs är Ihalainen nöjd med vad som åstadkommit.

Text Rabbe Sandelin

Uppdraget är att stödja och utveckla språköarna. Mycket handlar om att lyfta upp och synliggöra den svenska skolstigen lokalt i kommunerna, men visst kan man säga att projektet också har utvidgad betydelse för det svenska i Finland.

Projektet har sin upprinnelse i det existerande nätverket för språköarna, som redan verkat en längre tid. Det var Spräkönätverket r.f. som initierade en Magma-undersökning gällande språköarna, och som genomfördes 2019.

– Magmarapporten visade tydligt att de behov och utmaningar som nätverket med sina åtta medlemmar arbetade med, var allmängiltiga för alla femton språköar i Finland.

Stödbehovet handlar om att svensk-språkig verksamhet på helfinska orter tenderar att falla utanför den finsk-språkiga kommunala administrationen. Verksamheten vill liksom falla mellan administrativa stolar, och fastna där.

– Projektet är därmed en stor förbättring eftersom en heltidsanställd nu har tid att ta sig an utvecklingsfrågorna och ge konkret stöd och hjälp till språköarna

lokalt. Jag hinner också fundera över de strukturer som framöver behövs för att se till att stödet inte tar slut då projekt-tiden är till ända.

För tillfället räknar man med femton språköar i Finland. Det finns inga officiella kriterier för vad som utgör en språkö, men vanligtvis talar man om en finskspråkig ort med en tillräckligt stor svenskspråkig minoritet för att upprätthålla en svenskspråkig skola.

– I det här projektet anser vi att en språkö är en finskspråkig kommun med någon form av svenskspråkig utbildning, vanligtvis daghem och åtminstone de lägre klasserna i grundskolan. Jag besökte alla språköar under vinterhalvåret.

Det finns även intressanta orter i en sorts gråzon: Seinäjoki räknas inte till språköarna, men Ihalainen påminner om att Svenska föreningen i Östermyra driver en regelbunden språkbadsklubb hela läsåret.

– Föreningen har kontaktat mig när det gäller att utveckla verksamheten, och för få igång mera svensk verksamhet i Seinäjoki. Jag var där i mars och blev överraskad över hur vital verksamheten är.

GOODWILL OCH ENGAGEMANG FÖR DET SVENSKA BLAND FINSKSPRÅKIGA.

Ibland är de som deltar i den svensk-språkiga verksamheten på språköarna registrerade som finskspråkiga – i Seinäjokis fall till en stor del. Karin Ihalainen ser inte detta som ett problem, tvärtom.

– Lagen säger ju inte att man måste vara registrerad som svenskspråkig för att gå i svenskspråkig skola, fast vissa kommuner ännu tolkar lagen mycket snävt. I det här projektet går vi snäppet längre, vi vill även se på språköarna som en resurs för framtidens tvåspråkiga Finland.

Enligt Ihalainen är det alltså önskvärt att även finskspråkigt registrerade familjer sätter sina barn i svensk skola.

– Även om mamma och pappa kanske inte talar svenska med sina barn brukar det oftast finnas någon stark koppling till det svenska språket, som svenskspråkiga far- eller morföräldrar eller andra släktingar. Familjen har alltså hög motivation för det svenska, och är därmed en stor tillgång för landets tvåspråkighet.

Eftersom det finns stark motivation och goodwill till det svenska där ute, tycker Ihalainen att språköarna gott även ta på sig rollen att involvera det finska samhället i det svenska.

Språköarna behöver koordination och tätt samarbete även i framtiden, säger Karin Ihalainen, som i två år leder ett språkprojekt inom Kommunförbundet. FOTO: KOMMUNFÖRBUNDET

” I det här projektet anser vi att en språkö är en finskspråkig kommun med någon form av svensk-språkig utbildning, vanligtvis daghem och åtminstone de lägre klasserna i grundskolan.

– Men det är klart att eleverna måste kunna så mycket svenska att de kan ta åt sig undervisningen. De gör de oftast om de har deltagit i den svenskspråkiga småbarnspedagogiken.

KOMMUNERNAS INSATSER OCH LOKALT ENGAGERADE PERSONER BEHÖVS.

Ihalainen jobbar nu på Kommunförbundet som är kommunernas intressebevakare gentemot staten. Det vill säga hon skall hjälpa det offentliga att hitta möjligheterna, och erbjuda kvalitativ svensk utbildning på språköarna. Det

är också projektfinansiärernas – de finlandssvenska fondernas önskemål – att kommunerna bekostar de tjänster som det offentliga enligt lagen skall producera.

– Vi jobbar alltså för att det skall finnas stöd till kommunerna, och de lokalt engagerade personer som vill driva på svenskspråkig utbildning i finskspråkiga kommuner.

Ihalainen påminner om att ifall männingar lämnas helt ensam tenderar orken att inte räcka till. Det är här Ihalainen och projektet kan träda in.

– Jag ställer upp med de nätverk, kunskaper och erfarenheter jag har. Och medvetenheten har tydligt ökat, man har hittat mig, och olika föreningsaktiva tar också kontakt. Det är jättebra.

PERMANENT KOORDINATOR I FRAMTIDEN.

Framöver tycker Ihalainen att skulle det behövas en permanent koordinator eller ombudsman för språköarna. Och man bör fundera på hur språköskolorna ska organisera sig i framtiden, framför allt de små och kommunala språköskolorna. Olika lösningar bör ses över och som en del i detta deltar fem språköar i det tvååriga pilotprojektet *Nätverksbaserad grundskola* som Kommunförbundet inleder i höst.

– Det här är bara ett av exemplen på hur bra det var att Kommunförbundet

”

Nu är följande mål att man påverkar staten, så att de finskspråkiga kommunerna stöds i arbetet att satsa på svenskspråkig utbildning.

tog sig an det här projektet. Förbundet är en respekterad samarbetspartner och det har varit lätt för mig att få kontakt med beslutfattarna i kommunerna.

Ihalainen gläds även över att språköarna nu finns med i Nationalspraksstrategin.

– Det visar att statsmakten har förstått språköarnas betydelse när det gäller Finlands livskraftiga tvåspråkighet.

– Nu är följande mål att man påverkar staten, så att de finskspråkiga kommunerna stöds i arbetet att satsa på svenskspråkig utbildning. Som det är idag får finskspråkiga kommuner inte förhöjda statsandelen för den svenskspråkiga utbildningen. Det gör inte kommunerna väldigt ivriga att satsa på det. Att kommunala språköar bör stödjas nämns också i utbildnings- och kulturministeriets rapport om den svensk-språkiga utbildningen i Finland.

När projektet i sinom tid närmar sig sitt slut hoppas Ihalainen därför att det kunde få fortsättning i Svenska.nu:s regi. Mycket av Svenska.nu:s nuvarande verksamhet passar in i strävandena att stöda språköarna.

– Vi har redan samarbetat om en hel del, och det finns mycket synergieffekter. I tillägg, för att svenskan skall överleva och förbli livskraftig, behövs definitivt starka insatser från de finskspråkigas sida. Svenskan i Finland kan inte vara en angelägenhet bara för svenskspråkiga. ■

FOTO: RABBE SANDELIN

Med hjälp av Vännerna

Stöd till språköarna

SFV:s mål: SFV vill uppnå högre jämlikhet i utbildningen genom utvecklande av stöd som motverkar de skillnader i förutsättningarna att lära som socioekonomisk bakgrund, etnicitet, genus, funktionsvariationer eller livssituationer kan ge upphov till.

Beviljat ändamål: Språköarna behöver stöd för att verka och utvecklas lokalt, pedagogiskt och nationellt. Därför behövs de synliggöras, stärkas och utvecklas för att fungera väl, vara attraktiva och förökas.

Bidragmottagare: Kommunförbundet

Beviljat belopp: 15 000 euro

Tidsperiod: 08.2022–07.2023

Förväntat resultat: Ett bestående nätverk som tryggar språköarnas verksamhetsförutsättningar och en modell för hur språköarna kan skapa en lärtig som garanterar en grundlagsenlig, jämlik och kvalitativ småbarnspedagogik och utbildning på de svenska språköarna.

I Sverige är det lite trevligare

I somras hade jag förmånen att delta i en romankurs på Nordens folkhögskola Biskops Arnö. Miljön är unik, men den vänliga atmosfären som ofta präglar folkhögskolor kändes bekant. I matsalen serverar man frukost, förmiddagsfika, lunch, eftermiddagsfika och middag. Kvällsmörgåsar får man hämta från ett välfyllt vitrinskåp. Allt det här kräver logistik och tålmod av personalen. Matsalen och den lummiga trädgården är inredd med runda bord som gynnar goda samtal på flera språk.

En dag serveras det soppa. I kön råkar jag muttra lite halvhögt ”att vad manne det nu riktigt är för en soppa?”. En man som bär på tallrikar hör vad jag säger. Han ler och levererar omgående en välartikulerad och glad presentation:

”I dag serverar jag en härlig lins- och morotsoppa som jag kryddat med färsk ingefära. Till den får ni nybakt bröd med gott smör. Till efterrätt bjuder vi ännu på blåbärspaj med vaniljsås. Varsågoda alla! Jag hoppas verkligen det ska smaka!”

Under lunchen hör jag honom flera gånger upprepa sin vänliga, glada och stolta inbjudan. Ingen behöver för den skull sakna rena tallrikar.

Den relativt enkla husmanskosten blir mat för kungar. Han är anställd vid hovet i ett rike som förstått betydelsen av kommunikation och sann yrkes stolthet.

När kursen är slut tar jag färjan hem från Kapellskär där buffébord ingår i biljettpriset. En kvinna från köket klampar förbi. Hon är märkbart irriterad över att jag står i vägen. Jag frågar ändå vänligt vad det kan tänkas vara för soppa hon serverar i den slutna behållaren. Den saknar skylt.

”Hernekeitto”, svarar kvinnan barskt utan att möta min blick. Hon visar sedan tydligt att om jag inte går ur vägen så får jag en hög tallrikar över mig.

Mycket gott kan sägas om Finland, men kanske inte att vi är bäst i världen på inkluderande och vänlig kommunikation. Det är en framtidskompetens som EU stipulerat att numera ska höra till varje individs kunnandekapital. Jag är alldeles tydligt på väg till ett annat rike nu, ett rike som på den punkten inte i alla sammanhang verkar höra till EU.

Under kursens gång lovprisar mina kurskamrater finländarnas effektivitet. Jag berömmar i stället svenskarna för deras fenomenala kommunikationsförmåga. De förstår inte vad jag pratar om. Det är så självklart.

Under hemresan tänker jag mycket på det här, för det gör mig sorgsen. Jag tänker på att jag inte vill komma hem till den här verkligheten. Jag tänker också på skolans roll, eftersom jag nyss varit i en skola där man verkar vara bra på att skapa kommunikativa miljöer. Jag tänker inte enbart på lärarna. Att de borde fixa det här. Utan snarare på alla som spenderar vardagen i någon form av lärmiljö eller arbetsgemenskap.

Det är nämligen mitt bland vardagens buffébord som vi bygger vårt internationella varumärke. Det blir aldrig finare, bättre eller någonting annat än vad det är just då och där.

Camilla Lindberg

CAMILLA LINDBERG JOBBAR INOM YRKES-UTBIDNINGEN, ÄR JOURNALIST OCH HAR ÄVEN SKRIVIT FLERA PLATSBIOGRAFIER.

”

Han är anställd vid hovet i ett rike som förstått betydelsen av kommunikation och sann yrkes stolthet.

Hilja Risku visar oss plommonträden som finns på skolgården. Eleverna skulle gärna ha ännu mer grönt i omgivningen.

Max Svarvars är intresserad av klimatfrågor och vill lära sig göra hållbara val i vardagen.

Text & Foto Sonja Finholm

Korsholmselever fokuserar på KLIMATET

Bättre sopsortering, mindre matsvinn och ett vegetariskt alternativ i skolmatsalen varje dag. Det här är några av de saker eleverna i Korsholms högstadium ska fokusera på detta läsår. I projektet Hack the Climate får eleverna själva vara med och påverka sin framtid.

Vid sopstationen utanför Korsholms gymnasium finns sedan i höst en ny container för plastavfall.

– Den här är ett konkret resultat av vårt miljöarbete i skolan.

Det säger **Anita Holm-Wickström**, lärare i huslig ekonomi och nyvald

klimatkoordinator för projektet Hack the Climate.

Precis som i många andra kommuner har skolorna i Korsholm funderat mycket på hur man kan jobba med miljöfrågor. Under en workshop i samband med kommunens klimatledarskapsprojekt väcktes tanken på att involvera också eleverna. Efter att ha bollat

en rad olika idéer utkristalliserades slutligen Hack the climate – ett projekt som ska lyfta hållbarhetstänket inom hela bildningssektorn och förhoppningsvis resultera i en ny lärstyg.

– Tanken är att vi tillsammans ska bygga upp en modell för hur man kan jobba klimatsmart i daghem och skolor. Vi har talat om ett grönt pussel i form av

en lärstyg som ska erbjuda både personal och elever verktyg för hur de själva kan påverka sin miljö, säger **Ulrica Taylor** som är pedagogisk planerare på kommunen.

I Korsholms högstadium tänker man redan i de här banorna. Niorna **Hilja Risku**, **Hugo Backlund** och **Max Svarvars** är alla medlemmar i skolans kost- och miljöråd. De har ordnat kampanjer för att minska matsvinnet, producerat en film om sopsortering och ordnat en klädbyttardag i skolan.

– Klädbyttardagen var väldigt populär och vi kommer att ordna en ny nu i höst. Att inte alltid köpa nytt, utan i stället välja second hand är en bra miljögrej, säger Hilja Risku.

Hilja och hennes kompisar vill gärna bli mer medvetna och försöka få så många elever som möjligt att haka på.

– Det är vår framtid det handlar om. Det som skrämmer mig är den föränd-

ring vi står inför. Om vi inte gör något nu vet vi inte hur världen ser ut när vi är vuxna.

Max Svarvars håller med:

– Vår generation har tillgång till information och kunskap om vad som händer i världen och många vet vad vi borde göra. Nu gäller det också att börja göra något.

Miljörådet har visat att små saker i vardagen kan ha stor betydelse. I korridoren utanför undervisningsköket har man fixat en sorteringspunkt, och i den gula behållaren för pappersavfall finns både tomma godispåsar och kexförpackningar. Men Hugo Backlund säger att eleverna kunde bli ännu bättre på att sortera.

– Det ligger faktiskt ganska mycket skräp både här inne och på skolgården.

Nästa steg i miljöarbetet är att skolorna utser klimatteam där både personal och elever finns representerade, och där är

”

Det ligger faktiskt ganska mycket skräp både här inne och på skolgården.

Niorna Hugo Backlund, Hilja Risku och Max Svarvars funderar på klimatåtgärder i skolvardagen tillsammans med lärarna Cecilia Sund och Anita Holm-Wickström.

eleverna i högstadiets miljöråd självskrivna medlemmar. Teamet ska i första hand fundera på åtgärder i sin egen skola och närmiljö, men de ska också jobba tillsammans över språk-, ålders- och skolgränser.

– Vi vet att unga tänker annorlunda än vi vuxna och många är redan i dag väldigt medvetna om klimatet och miljöfrågor. Det här ska vi ta tillvara och försöka skapa ett jämlikt system där alla elever har samma möjligheter att jobba klimat-smart, säger Anita Holm-Wickström.

Hack the climate fokuserar på bildningssektorn, men tanken är också att dra nytta av det klimatarbete som görs inom andra sektorer. Kommunen har till exempel nyligen tagit i bruk ett mätverktyg för att följa upp energi-, värme- och vattenförbrukningen i kommunens fastigheter. Politiker och beslutsfattare ska involveras, precis som näringslivet och tredje sektorn. Ulrica Taylor

hoppas kunna engagera lokala aktörer som till exempel avfallsbolaget Stormossen, Naturskolan, bondgårdar och 4H-föreningar.

– Genom samarbeten och studiebesök kan vi lära oss mera om hur samhället fungerar. Andra konkreta resultat kan vara att börja följa med energiåtgången i respektive skola eller att se över matsvinnet. Vi märker också hur inspirerade eleverna blir när de ser att deras arbete ger resultat.

Ulrica Taylor säger att det känns bra att få jobba med de här frågorna och att det finns ett stort intresse i skolorna. Klimatfrågan och energikrisen är högaktuellt, och det finns en gemensam vilja att börja tänka annorlunda.

– Både lärare och framför allt eleverna är väldigt taggade på att komma igång, och det är vår uppgift som vuxna att ge dem de verktyg som behövs för att skapa en hållbar framtid. ■

Med hjälp av Vännerna

Hack the Climate

SFV:s mål: SFV vill uppnå högre jämlikhet i utbildningen genom en verksamhetskultur som främjar jämlikhet och kreativitet.

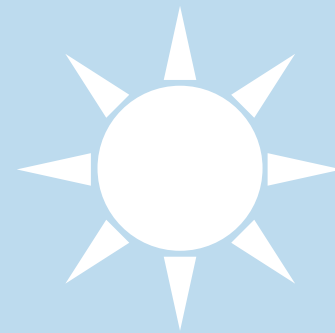
Beviljat ändamål: Hack the Climate – en verksamhetsmodell för hur barn och unga från förskola till gymnasium kan involveras i klimatarbetet i kommunen med samverkan över sektorgränser och språkgränser och där man också involverar beslutsfattare, näringsliv och tredje sektor.

Bidragmottagare: Korsholms kommun

Beviljat belopp: 6 000 euro

Tidsperiod: 1.2022–5.2023

Förväntat resultat: En agens för barn och unga för att kunna påverka hur man jobbar för en mer klimatsmart kommun.

Hack the Climate

Vad: Verksamhetsmodell för att involvera barn och unga i kommunens klimatarbete.

Bakgrund: Projektet är en fortsättning på kommunens klimat- och energistrategi.

Deltagare: Samtliga barn från förskolan till gymnasiet, i samarbete med personal, beslutsfattare, näringsliv och tredje sektorn.

Verksamhet: Sektoröverskridande klimatteam, hackatons, studiebesök och kampanjer.

Målsättning: Att skapa en hållbar lärtig, ge unga verktyg för att jobba med hållbarhet i vardagen samt att skapa delaktighet och ett jämlikt klimatarbete i kommunen.

Källa: Korsholms kommun

Hållbar skolvardag – Fem tips

- Cykla eller gå till skolan.
- Ät upp din mat för att minska matsvinnet.
- Ät vegetariskt åtminstone någon dag i veckan.
- Undvik att köpa nytt. Ett bra tips är att ordna en sak- eller klädbytdag i skolan.
- Se över sopsorteringen och få alla att slänga sitt skräp i rätt kärl.

Källa: Kost- och miljörådet, Korsholms högstadium

Utanför skolan finns en rad olika sopkärl. Niorna Hilja Risku, Hugo Backman och Max Svarvars och Anita Holm-Wickström, lärare i huslig ekonomi, skulle gärna förnya stationen.

Att ordna bättre sopsortering i skolan är en enkel åtgärd.

I korridoren i Korsholms högstadium finns sopkärl för olika slags avfall.

Kompetensmärket

– ett bevis på din föreningskunskap

Text Jakob Stenvall ~ Foto Karin Lindroos

Är du ordförande, kassör eller sekreterare i en förening? Ansök om att få ett kompetensmärke! Kompetensmärket är ett bevis på de värdefulla insikter och kunskaper du fått genom frivilliguppdrag. Det kan vara till nytta då du söker jobb.

SFV vill med flera andra finlandssvenska organisationer synliggöra lärandet som sker i föreningslivet. Därför lanserar vi kompetensmärken, eller Open Badge, som är det internationella namnet. De digitala märkena är internationella och kan till exempel användas då du söker jobb.

Syftet är att synliggöra lärandet och erfarenheterna du fått genom ett uppdrag inom frivillig- och hobbyverksamhet. Amy Jägerskiöld, pedagogisk planerare på SFV:s studiecetral, berättar mer om SFV:s nya satsning.

– Genom kompetensmärket kan du konkret visa på ditt engagemang inom fritidsverksamhet och färdigheter som du fått, säger hon. Det kan handla om att du lärt dig förenings- och mötesteknik, administration eller kommunikation.

Du kan ansöka om SFV:s kompetensmärken om du har varit ordförande, sekreterare eller kassör i en svensk-språkig förening i Finland i åtminstone två år. Det är däremot inget krav att vara aktiv inom samma förening båda åren, det fungerar lika bra att sitta på samma post i två olika föreningar.

Anledningen till kravet på två år är att du då kan motivera och bevisa att du har uppnått de krav som ställs på att få ett kompetensmärke. En annan viktig aspekt är att det finns tillräckligt med tid för att utveckla och utvecklas i uppdraget.

I ansökan fyller du i vilka uppgifter som har ingått i uppdraget, hur du har varit med och utvecklat föreningens verksamhet och vad du är mest stolt över att ha lyckats med. Du får reflektera över vilka insikter du fått och hur du utvecklats som person inom uppdraget.

De digitala kompetensmärkena kan samlas i den avgiftsfria tjänsten Open Badge Passport. Då kan du lätt dela dem på sociala medier som LinkedIn och Facebook. Du kan också bifoga märket digitalt till en arbetsansökan eller printa ut intyget.

Ansök om kompetensmärken via SFV:s webbsida www.sfv.fi/kompetensmarken. När du fått kompetensmärket är det i kraft en viss tid, därefter kan du ansöka om ett nytt. Tidsramen finns för att SFV ska kunna garantera att färdigheterna motsvarar de aktuella kraven som ställs på sekreterare, ordförande eller kassör.

Innehållet i kompetensmärkena har fastställts av en arbetsgrupp bestående av SFV, Finlands svenska 4H, Finlands Svenska Scouter, Finlands Svenska Ungdomsförbundet och Folkhälsans Förbund. Tillsammans har de kartlagt vad man gör inom de olika rollerna och vad man behöver kunna för att få ett kompetensmärke.

Det finns redan planer på att skapa flera kompetensmärken än de som nu finns tillgängliga.

– Kontakta oss gärna ifall du vill veta mera om kompetensmärken, hälsar Jägerskiöld. ■

FOTO: PEXELS/MIKHAIL NILOV

Nya verkstäder i Barnens Akademi

Text *Christine Skogman*

Kom med och gör slime av vatten, regnbågar av socker och specialbatterier av frukter! Det är dags att anmäla sig till verkstäderna i Barnens Akademi. Verkstäderna ger barn med nyfikna sinnen och experimentlusta utmaningar med det lilla extra.

Cirka 130 barn deltog i Barnens Akademi våren 2022. Responsen från barn och föräldrar var mycket positiv. Utvärderingen som SFV gjorde visar att närmare 90 procent av barnen lärde sig något nytt, och att de har nytta av de nya kunskaperna i sin skolgång. Därför lanserar vi nu sju nya verkstäder, med start den 29 oktober.

FÖR BARN I ÅLDERN 7-12. Barnens Akademi är tvärvetenskapliga verkstäder för svenskspråkiga elever i två ålderskategorier: 7-9 år (årskurserna 1-3), och 10-12 år, (årskurserna 4-6). Alla barn som vill får komma med. Vi vill framför allt fånga upp de elever som gärna utmanar sig själva – de vetgiriga och analytiska som är nyfikna på sammanhang mellan fenomen, teori och verklighet.

Verkstäderna ordnas under läsåret under sju lördagar i Aalto universitetets och Helsingfors universitets laboratorieutrymmen. Varje verkstad har ett eget tema som kombinerar olika vetenskaper på ett barnvänligt sätt.

Förutom spännande laborationer erbjuder verkstäderna också deltagarna en möjlighet att lära känna andra barn med liknande intressen.

Barnens Akademi förverkligas av SFV och Skolresurs, som står för planeringen och genomförandet. ■

Sju verkstäder – anmäl dig nu!

- 29.10 Den vackra kemin
- 19.11 Geometri med origami
- 10.12 Vatten
- 14.1 Programmering med Scratch
- 4.2 Konst med kemi
- 4.3 Mirakelattraktioner
- 18.3 Elverkstaden
- Information och anmälan: sfv.fi/barnensakademi

Temat för nästa SFV Start!-tävling: Minska risken för utanförskap bland barn och unga

Text *Christine Skogman*

Genom innovationstävlingen SFV Start! söker SFV och Folkhälsan olika lösningar för att barn och unga i vårt samhälle ska tillhöra minst ett socialt sammanhang – och känna sig välkomna och uppskattade i den.

Känslan av ensamhet och utanförskap är ett allvarligt hot mot barns och ungas välbefinnande och framtid. Enligt forskningen är utanförskap och ofrivillig ensamhet de största enskilda faktorerna som förutsäger psykisk ohälsa och självskadebeteende senare livet.

Att motverka ensamhet är därför ett sätt att stärka jämlika möjligheter till en god framtid för våra barn och unga.

Den 12 oktober lanserades SFV Start!, som denna gång är ett samarbete mellan SFV och Folkhälsan. De aktörer som är intresserade av att delta i utmaningstävlingen har tid fram till den 2 december att lämna in lösningsförslag.

SFV och Folkhälsan arrangerar två verkstäder för dem som är intresserad av att veta mera om tävlingen: den 26 oktober, och den 9 november 2022.

Under verkstäderna besvarar vi frågor om tävlingen och ger tips och stöd för att skriva presentationen av tävlingsbidraget.

Lösningarna kan tangera olika livsområden och arenor. Det kan handla om daghem, skola, hemmiljö, hobbyverksamhet eller fritid. Lösningen kan nå ut till en eller flera relevanta aktörer såsom lärare, vårdnadshavare, organisationer, föreningar och företag.

SFV Start! är öppen för alla. För att delta i tävlingen ska tre aktörer forma tävlingslag med minst tre medlemmar. Det finns ingen övre gräns för tävlingslagets storlek. Lagmedlemmarna kan vara organisationer eller fysiska personer.

Du hittar all aktuell information om tävlingen på start.sfv.fi.

SFV Start!

- **Utmaningen:** minska risken för utanförskap bland barn och unga i ålder 6-16.
- **Tävlingstid:** 12.10.2022-16.5.2023
- **Sista inlämningsdag för bidrag:** 2.12.2022
- Sammanlagt 12 lag antas till tävlingens accelerationsfas
- Varje lag som går vidare till accelerationsfasen får 1 000 euro som startkapital för att utveckla sin lösning
- Totalt sex lag går vidare från accelerationsfasen till finalen
- Den totala prissumman är 120 000 euro: Vinnarlaget får 60 000 euro och två andra lag 30 000 euro för att vidareutveckla och förverkliga sina idéer.
- Tävlingsens huvudspråk är svenska. Ansökningar kan lämnas in också på finska eller engelska.

Barn och unga i risk för utslagning:

FÖREBYGGANDE ARBETE i skolvärlden

Katarina Alanko

PSYKOLOG, DOCENT

V i läser i dagstidningarna om ungdomar som varken studerar eller jobbar och som har svårt att skapa rutiner i sitt dagliga liv. Vi läser om ungdomar som spelar alla nätter och sover på dagarna. Ungdomen bor kanske hemma hos sina föräldrar, där föräldrarna kämpar för att få hjälp åt barnet och familjen. Till slut kanske föräldrarna ger upp och med sorgen skavande i hjärtat ser sitt barn falla in i en sysslös tillvaro. En annan variant av berättelsen är då föräldrarnas egna svårigheter i form av till exempel alkoholmissbruk eller psykisk sjukdom gör dem inkapabla att ta hand om sitt barn, så att barnet i värsta fall utsätts för våld och vanvård.

Detta är berättelser som berör och oroar. Hur blir det så här? Kan vi göra något för att förhindra olyckliga människöden? Vad innebär det för samhället i form av kostnader och uteblivna skatteintäkter?

Utslagning som term kan tolkas på olika sätt. I allmänhet avses att en person hamnar utanför de samhälleliga systemen, såsom utbildnings- och arbetslivet. Detta kan i sin tur leda till andra problem, exempelvis rusmedelsbruk eller skuldsättning. Särskild risk för utslagning finns då stora omställningar sker i livet – då skolan, studier, parrelationen eller en anställning tar slut. Risken för utslagning kan gå i arv inom familjen. Fattigdom, föräldrarnas utslagning och kanske oförmåga eller ointresse att kunna bemöta barnets behov, samt låg socioekonomisk status överlag är riskfaktorer för barnet.

I välfärdssamhället har tjänster såsom mödra- och barnrådgivning, småbarnspedagogik samt skolhälso- och elevvård organiserats i syfte att förebygga ohälsa och utslagning.

Me-säätiö har tillsammans med Institutet för hälsa och välfärd (THL) byggt en modell för att upptäcka risken för utslagning i Finland. Man har använt THL:s data om samtliga personer födda i Finland år 1987. I modellen ingår tio olika riskfaktorer för utslagning (<http://data.mesaatio.fi/syrjaytymisen-dynamiikka>). Riskfaktorerna handlar till exempel om familjens socioekonomiska ställning, individens skolframgång och psykiska ohälsa. Modellen räknar med att deltagare med minst två av de använda riskfaktorerna är i risk för utslagning. Hos denna grupp, verkar den enskilt starkaste riskfaktorn vara att det gjorts en barnskyddsplacering då deltagaren varit 12–16 år (gäller för 2 procent av alla personer födda 1987, men 34 procent av dem som i 30-års ålder är utslagna) och att inte ha en examen från andra stadiet vid 25 års ålder (gäller för 14 procent av samtliga födda 1987, men för 30 procent av dem som vid 30 års ålder är utslagna). Av alla personer födda i Finland år 1987, räknar man att cirka 6 procent lever i utsatthet. Bland dem i vars barndomsfamiljer minst två riskfaktorer förekom, rapporterades att 20 procent var utsatta. Risken för utslagning växer starkt då barnets föräldrar lever i utsatthet. Då talar vi om övergenerationell utslagning. Om föräldrarna till exempel har erhållit utkomstöd under en lång period, ökar risken för barnets utanförskap med 19 procent. Andra till familjen

relaterade faktorer är föräldrarnas långtidsarbetslöshet och låga utbildningsnivåer samt barnskyddsplacering då barnet är litet, liksom barnskyddsanmälningar i ungdomen.

Statistiken berättar att vi kan känna igen familjer och barn som behöver stöd. Med rätt slags stöd, familjens och individens egna resurser kan en negativ utveckling avstyras. Trots en ofördelaktig utgångspunkt i livet, kan man ändå leva ett bra liv, slutföra sina studier och inleda arbetskarriären. Då vi ser på statistik är det viktigt att komma ihåg att siffrorna inte berättar om subjektiva upplevelser. Trots att flera riskfaktorer förekommer, behöver inte individen känna sig utslagen eller utanför. Utslagning behöver inte heller vara ett bestående tillstånd, utan man kan återkoppla till studier eller arbetsliv efter en eller flera perioder utanför.

UNGA UTAN UTBILDNING. I texten nedan kommer jag att diskutera hur utslagning kan kännas igen och förebyggas i skolan. Detta i ljuset av inledningen ovan, där jag konstaterat att avbruten skolgång och dåliga vitsord är starka riskfaktorer för utslagning. Skolåldern är också viktig med tanke på den konklusion som Me-säätiö gör på basen av sin modell: insatser är gynnsammast om de sätts in i skolåldern i förebyggande syfte (i tillägg till insatser riktade till familjer redan innan barnet är fött). Tonåren är en ålder då man dels går i grundskola och nås av den service som välfärdssamhället erbjuder. Tonåren är också en ålder då den egna identiteten och autonomin utvecklas, ens sociala umgänge får allt större betydelse, och då många unga balanserar mellan utmaningar att bära ansvar och ta emot stöd. Min egen forskning handlar om barn och unga i skolåldern som kämpar med att närvara i skolan. Därför är det också naturligt för mig att diskutera just denna aspekt.

Statistikcentralen rapporterar om antalet unga utan studie- eller arbetsplats. År 2017 var procenten unga i åldern 18–24 som varken studerade eller arbetade 16,9 procent. Under 2000-talet har procenten fluktuerat mellan cirka 13 och 20 procent. Procenten ungdomar som avbrutit sin skolgång i gymnasiet är 1,8 procent och yrkesskolan 12,3 procent under läsåret 2019/2020. Avbruten grundskola i sin tur rapporterades hos 0,59 procent av eleverna år 2018/2019.

SKOLAVHOPP OCH MOTKRAFTEN SKOLENGAGEMANG. Det finns forskningsbaserad kunskap om riskfaktorer för utslagning, skolavhopp och skolfrånvaro. Vi vet vilka tidiga faktorer som predicerar frånvaro, avbrytande av skolgång samt att man inte söker sig till vidare utbildning eller arbetsliv. Dessa faktorer går jag inte in på i denna text, men du kan hitta

information om dem till exempel på hemsidan för det Internationella nätverket för skolnärvaro (insa.network). Framför allt vet vi, att skolavhopp inte är en enkel eller kort process, utan något som händer över tid, eller som ett beslut som tas efter lång tid. Det betyder med andra ord att förhastade beslut sällan sker och att eleverna ofta har en historia där många motgångar och svårigheter kantat skolstigen. Den långa processen betyder också att det finns flera möjliga tidpunkter och sätt att avbryta en nedåtgående spiral och att lägga in stöd. Därför är det nödvändigt att veta vad det är som händer under processen.

”

Hur blir det så här? Kan vi göra något för att förhindra olyckliga människöden?

Beslutet att avbryta sin skolgång är en komplex process som bäst beskrivs som avtagande engagemang (framöver disengagemang) för skolgången, där disengagemanget resulterar i frånvaro och till sist avhopp. En teori som beskriver processen är teorin om *skolengagemang*. Skolengagemang syftar till elevens tankar och känslor för skolan och berättar om varför elever vill gå till skolan. På samma gång berättar teorin också om fallgroparna, det vill säga då behoven inte blir tillgodosedda, riskerar eleven att disengageras och sannolikheten för att gå ut grundskolan minskar. I en relativt ny metaanalys går forskare (bland annat **John Hattie** som ju i skolvärlden är känd för sin metaanalys om vilka faktorer bidrar till akademisk framgång) igenom litteratur där man undersökt vilka faktorer som bidrar till elevens engagemang. Av de tio faktorer som identifierades fann man att de starkaste prediktorerna var elevens relation till läraren, och personliga egenskaper så som gott självförtroende, hopp och copingförmåga. Relationen till föräldrar, relationen till kamrater, akademisk motivation, emotionell stabilitet (avsaknad av till exempel depression, ångest), kön och trygghet är alla faktorer som förutspår engagemang, fast inte lika starkt som de tidigare nämnda faktorerna. Etnicitet och deltagande i verksamhet efter skoltid (eng. *extracurricular activities*) var faktorer som inte hade betydelse för skolengagemang.

Då vi tittar på avigsidan av dessa faktorer, ser vi att elever som har svårt att närvara i skolan upplever att lärarna inte bemöter dem rättvist eller ser dem överhuvudtaget. De känner att de inte får tillräckligt med stöd eller är till och med rädda för läraren.

I Finland har man från undervisnings- och kulturministeriets håll arbetat med engagerande skolgemenskap, *Sitouttava*

kouluyhteisötyö, SKY. Syftet med arbetet är att förebygga frånvaro och öka elevers engagemang i skolan. Som bakgrund finns dels fältets (lärarnas, elevvårdens, skolans) rop på hjälp med den ökande mängden elever som behöver stöd och individuella lösningar för sin skolgång. Som bakgrund finns också en vid Jyväskylä universitet utförd kartläggning om hur många elever i högstadieålder som inte går till skolan i Finland. I utredningen framkom, baserat på skolpersonalens svar, att över 4000 elever, eller 2–3 procent av eleverna i Finland inte är närvarande i skolan. Dessa 4000 elever riskerar negativa följder i form av att bli efter akademiskt, socialt och hälsomässigt, med utslagning som slutpunkt i en kedja av negativa konsekvenser.

Utöver teorin om skolengagemang, som handlar om individens anknytning till skolan, behöver vi granska strukturella faktorer som finns på grupp-, skol-, och samhällsnivå. Den viktigaste faktorn för att elever ska vilja och kunna gå till skolan är trygghet. En skolmiljö där inte våld eller mobbning förekommer är grunden för både närvaro och för att lärande

”

Då föräldrar är sjuka eller arbetslösa, kan en del av ansvaret falla på ungdomen – att ta hand om syskon eller sjuka föräldrar, sköta om hemmet eller skaffa inkomst till familjen.

kan ske. Goda relationer och en gemensam värdegrund är också viktiga. Relationerna handlar om samtliga relationer som kan förekomma i en skolkontext, mellan elever och andra elever, elever och lärare, lärare och skolpersonal, skola och familj och så vidare. I en svensk studie kunde man de facto se ett samband mellan hur lärarna upplevde sitt så kallade etos för skolan (i betydelsen gemensamma normer och ett gott klimat i skolan) och elevernas sjukfrånvarodagar!

I studier utförda i USA har man också funnit att närvaron ökat då man börjat erbjuda frukost i skolan. Frukosten hade blivit en morot för elever från fattiga familjer att ta sig till skolan. Grannskapet spelar också roll – då många i grannskapet är utslagna eller inte går till skolan eller på jobb, kan den sociala aspekten påverka elevers skolnärvaro. Då föräldrar är sjuka eller arbetslösa, kan en del av ansvaret falla på den unga – att ta hand om syskon eller sjuka föräldrar, sköta om hemmet eller skaffa inkomst till familjen. Att närvara i skolan kan då bli svårt eller omöjligt.

NÅGRA KOPPLINGAR TILL SAMHÄLLELIGA FAKTORER. På samhällsnivån vill jag ännu lyfta fram några politiska beslut. Det första är att återkoppla till arbetet med SKY. Det är ett politiskt val att satsa på förebyggande arbete och skapa nationella riktlinjer för hur skolor kan och ska jobba med närvaro och välmående. Vi ser inte ännu idag hur arbetet påverkar närvaro och välmående, men sannolikt är att det bär frukt eftersom det bygger på evidensbaserad kunskap om vilka faktorer vi kan påverka för att öka engagemang och hur vi kan stödja till närvaro och handla vid frånvaro. Detta förebyggande arbete är viktigt för alla barn, men extra viktigt för de barn som kommer från utsatta familjer.

”

Ett mångprofessionellt arbete behövs för att stödja familjer och individer som är i risk för utslagning.

Sedan augusti 2021 har vi en ny läropliktslag i Finland. Lagen ger rätt till avgiftsfri utbildning på andra stadiet. Målet med lagen är att alla unga ska få en examen på andra stadiet, samtidigt som man vill höja finländarnas utbildnings- och kompetensnivå, minska skillnaderna i inlärning, öka jämställdheten och likabehandlingen i utbildningen, förbättra de ungas välbefinnande och höja sysselsättningsgraden. Möjligheten till avgiftsfri andra stadiets utbildning är en fin satsning, men å andra sidan behöver vi strukturer och individuella stödformer som engagerar eleverna att delta i skolarbetet och att slutföra sin skolgång. Dessa utmaningar finns, oavsett om andra stadiets utbildning är gratis eller ej.

AVSLUTANDE KOMMENTAR. I denna text har jag behandlat utslagning och hur man från skolans sida kan förebygga det. Det är naturligtvis en snäv synvinkel och jag gör inte heller anspråk på att ha granskat saken så brett och djupt som man kunde. Jag vill ännu lyfta fram att ett mångprofessionellt arbete behövs för att stödja familjer och individer som är i risk för utslagning. Därtill är det viktigt med det arbete som sker på strukturell och samhällsnivå. ■

FOTO: UNSPLASH/TAYLOR HEERY

I SFV Changemaker-programmet ingick det att delta i Waves Summit i Helsingfors den 15 september. Några av våra unga changemakers fick vi samlade till en gemensam bild.

Nytt skolnätverk startar i januari 2023 BRAVO! stöder konstämnen

Text: Rabbe Sandelin

SFV:s nya skolnätverk BRAVO! kommer att stödja skolorna så att konstämnen – det första året främst bildkonst och musik – både syns och hörs som en naturlig del av vardagen, och inte enbart vid fester och högtider. Det berättar **Marina Lindholm**, som ägnar denna hösttermin till att förbereda nätverket, som officiellt lanseras på utbildningsbranschens mäsas Educa i januari 2023.

– Efter Educa kommer skolorna alltså att kunna meddela sitt intresse för att vara med i nätverket, och verksamheten startar på allvar höstterminen 2023.

Enligt planerna riktar sig BRAVO! till en början till åk 1–6, medan åk 7 och gymnasier tas med i ett senare skede.

STÖD OCH DELAKULTUR. BRAVO! kommer att erbjuda de deltagande skolorna nya modeller och stöd för undervisningen i bildkonst och musik, och initiera ämnesöverskridande projekt och samarbeten, även med utomstående kulturaktörer. Både lärare och elever engageras. Det blir fortbildning, medarbetarsamtal och online-träffar för lärare, och workshoppar för eleverna, allt enligt behov och önskemål.

Som bäst cirkulerar ett frågeformulär bland lärarna på klasserna 1–6, där Lindholm utreder behoven och önskemålen. Bland utomstående aktörer har Lindholm redan initierat samarbete med musiklärarutbildningen vid Sibelius-Akademien och med klasslärarutbildningen vid Helsingfors Universitet.

– Lärarstuderande kommer också att få producera material till nätverket, och lära sig att tänka läromedelsmässigt – det tycker jag själv att är jätteviktigt. Bra också att få med nya, fräscha tankar och uppgifter, säger Lindholm. ■

MARINA LINDHOLM
FOTO: RABBE SANDELIN

Lärarstuderande kommer också att få producera material till nätverket, och lära sig att tänka läromedelsmässigt.

SFV Changemaker har startat!

Text & Foto Christine Skogman

Samma 11 deltagare får under hösten 2022 stöd och inspiration att skapa förändring i samhället. Genom workshops, teambuilding och inspirationsföreläsningar får deltagarna lära sig mer om socialt entreprenörskap, innovation och ledarskap. Dessutom får våra unga changemakers en egen mentor.

MÖT DELTAGARNA I SFV CHANGEMAKER:

Disa Kuorikoski vill öka medvetenheten om brister inom vården efter att själv ha haft negativ erfarenhet av den. Hon vill förebygga diskriminering och göra vården mer patientvänlig.

Jessica Hellqvist är intresserad av hållbar social utveckling och psykisk hälsa. Hon hoppas kunna säkerställa att varje individ får stöd mer effektivt och inte lämnas ensam i samhället.

Linus Grönroos största intressen är samhällsfrågor och olika konstformer. Om det inte fanns några begränsningar skulle han vilja ta itu med ojämlikheterna i världen.

Agnes Bertell har alltid drömt om att göra skillnad och hoppas att kunna skapa en organisation som stödjer detta. Hon brinner främst för att få slut på mobbningen och att alla i skolan har tillgång till mat, vatten och sjukvård.

May Högdal studerar utbildningsvetenskap och är särskilt intresserad av nya sätt att leda. Hennes måtto är "vi kan alltid göra den här världen lite bättre, det behöver inte vara något stort."

Leo Granberg vill få stöd och inspiration för att utveckla sina idéer om hur han kan vara en del av en positiv samhällsomvandling. Han fokuserar på frågor om välbefinnande och hållbar utveckling. **Sofia Lintinen** är en kreatör som vill förändra sminkindustrin genom att ta in miljövänliga kosmetiska produkter.

Juliane Fuchs är en engagerad och kreativ designer, projektkoordinator och frilansare med passion för politik och sociala frågor i Norden. På lång sikt vill hon hitta större projekt som kombinerar hennes intressen, kompetenser och bakgrund för att bidra till att skapa allmännytt.

Vera Lindén hoppas att kunna utveckla kompetens inom entreprenörskap och ledarskap för att fortsätta stödja individer som tillhör en språklig, kulturell och/eller religiös minoritet i det finska samhället.

Daniel Ekblad brinner för samtal, politisk diskussion och journalistik. Han längtar efter att få ett slut på exploatering och tror att en genomtänkt politisk åsikt och strategi kan vara ett motgift mot detta.

Följ med programmet på sfv.fi/change-maker och i SFV:s sociala medier.

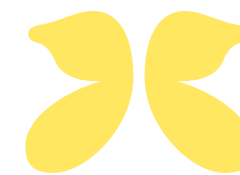
SFV Changemaker

- **Vad:** Ett utbildnings- och mentorprogram i socialt entreprenörskap, innovation och ledarskap för samhällsengagerade unga i åldern 18-25..
- **När:** Programmet pågår hösten 2022.
- **Arrangörer:** SFV (www.sfv.fi) och Ashoka (www.ashoka.org), världens största nätverk för sociala entreprenörer och changemakers.

Skolnätverket Harus projektledare Annette Jansson pustar ut efter en intensiv Kickoff. Nu börjar det egentliga arbetet.

Förväntansfulla röster på Harus kickoff

Text Saara Fernström ~ Foto Sofia Jern

Det står i läroplanen att barn ska lära sig att känna igen goda värderingar, börjar koordinatorn **Annette Jansson** när hon öppnar kickoffen den 13 september och välkomnar de 45 skolorna som ingår i Haru-nätverket.

Det är därför nätverket har skapats: alla svenska skolor ska kunna samarbeta i sin strävan att stärka barns socioemotionella färdigheter, i synnerhet genom läsning.

Haru genomförs i samarbete med Moomin Characters och har fått sitt namn från Klovharun, en ö långt ute i yttersta havsbandet i Finska viken där konstnärerna **Tove Jansson** och **Tuulikki Pietilä** vistades mycket. Holmen var en fristad och källa till inspiration för dem, och symboliserar öppenhet och mångfald.

VAD FÖRVÄNTAR SIG DELTAGARNA AV SKOLNÄTVERKET HARU?

I en grupp med rektorer och lärare från Vanda sitter också **Anna Mansner-Lönnqvist** och **Karoliina Leiponen** från Dickursby. De hoppas att nätverket innebär att det egna, lokala kollegiet i skolan blir större.

– Jag hoppas att det blir ett nytt tankesätt i hela skolan, inte bara för oss som är på plats idag.

Nätverket har en materialbank som väcker förhoppningar för skolorna i Vanda, där en del har invandrarbakgrund eller starkt finskt språkligt inflytande.

– Rent konkret hoppas jag på helt nytt material som vi kan arbeta med när det gäller elever medsvagare kunskap i svenska.

Även **Michaela Enari** ser fram emot att ha tillgång till en materialbank.

– Jag ser fram emot kunna dela verktyg med andra skolor, att kunna tala om verktygen och veta att de fungerar, säger hon.

Carita Glasgow, rektor vid Zacharias Topeliuskolan, uppskattar betoningen på värderingar som inspirationstalarna framhöll.

– Det att man kan samlas kring en gemensam värdegrund är en viktig, bärande sak i ett kollegium. ■

Nytt skolnätverk: Haru

Webbplats: www.haruskolor.fi

Koordinator: Annette Jansson

Finansiärer: SFV och Moomin Characters. Nätverket administreras av SFV.

Samarbetspartner: ideella organisationer med motsvarande värderingar och målsättningar

Fokusområden: värdegrund, samverkan, socioemotionella färdigheter, läsning och delakultur.

Målgrupp: elever, lärare och ledare i grundskolan årskurs 1–6

Yuliia Charkina.
FOTO: SAARA FERNSTRÖM

Olena Bezedynova.
FOTO: SAARA FERNSTRÖM

Som en öppen famn

Text Saara Fernström

På våren och sommaren 2022 arrangerade Borgå folkakademi, Akan, en kurs i nybörjarsvenska samt tre familjeläger för människor som flytt kriget i Ukraina. Många av de ukrainare som flytt till Finland bor hos svenskspråkiga familjer. Kursen och familjelägren riktade sig till dessa för att underlätta kommunikationen med värdfamiljen, och samtidigt ge en introduktion till det finländska samhället. Nu fortsätter verksamheten med nästa språkkurs.

Yuliia Charkina var med om språkkursen i våras och har fortsatt med att gå på studieprogrammet Svenska – International Swedish.

– Jag är musiker. Jag spelar piano och min man spelar trombon. Han är jazzmusiker, säger hon ihärdigt på tydlig svenska.

Paret har tre döttrar i åldrarna 12, 10 och 3 som går i svensk skola och dagis. De deltog också i Akans sommarläger.

– De simmade, besökte museer, pysslade, lekte. Det var fantastiskt avkopp-

lande både för barnen och för oss vuxna som satt och pluggade svenska på kursen.

Yuliia anser att de två månaderna på språkkursen har hjälpt mycket.

– Nu när jag talar med människor provar jag först med att tala svenska. Om det är någonting jag inte kan byter jag till engelska – men också tvärtom eftersom jag inte heller kan bra engelska, skrattar hon men tillägger att när yngsta dotterns dagis fick besök av en svensk teatergrupp förstod hon nästan allting som sades.

Yuliia tycker att det är självklart att

kurserna i svenska har öppnar dörrar för henne i Svenskfinland.

– Jag uppträdde bland annat på en konsert i Sibeliusdagarna i Lovisa.

Hennes man spelar i ett band och ackompanjerar en teatergrupp.

Olena Bezedynova bor i Paipis med sin 15-åriga dotter. Svenska är det enda språk som talas i hemmet där värden är svensk.

Olena beskriver sin första kontakt med det svenska språket.

– Jag hade aldrig hört det förut. Det är ett så mjukt språk. Jag tycker om dess

uttal och det är enklare än finska för en ukrainare eftersom det hör till samma språkstam.

Hon tycker att välkommandet i Svenskfinland har varit översvallande.

– Den svenskspråkiga gemenskapen är *my favourite*. Den kändes som en öppen famn efter flykten, säger Olena och säger att hon har fått många nya vänner som inte är ukrainare.

Vårens språkkurs drogs av **Holger Thors** vars kunskaper i polska och ryska underlättade när han introducerade kursdeltagarna förutom i det svenska språket även i det finländska samhället.

– Det hjälpte oss att förstå hur landet fungerar. Han sa mycket intressant om Finlands historia.

Både Yuliia och Olena uppskattar språkkunskaperna som ökar för varje dag, och det nya svenska sammanhanget. Det är ändå minst lika viktigt med gemenskapen i skolan.

– Samtalen och umgänget i skolan distraherar från nyheterna från vårt hemland, säger Yuliia. Olena nickar allvarligt.

Hennes vuxna son är i Ukraina och försvarar landet.

Katinka von Kraemer vid Akan är programansvarig för Svenska – International Swedish Course. Hon berättar att några av ukrainarna har fått arbete på svenska.

– En person fick arbete på ett hotell. En annan som hade utbildning inom småbarnspedagogik fick jobb på ett svenskt daghem, **Sofiia Tesliuk**, som också blev lägerledare för Akan i somras.

Nina Wackström är kursplanerare vid Akan. Hon tror att den största effekten av kurserna är integration.

– Deltagarna har fått ett sammanhang i och med skolan. De träffar och umgås också med människor som de inte känner sedan tidigare. Och givetvis får de den direkta nyttan med att de faktiskt lär sig ett nytt språk som behövs när de vistas i ett nytt land. ■

På Kokonbacken i Borgå. Längst fram (fr v) ledarna Pavlo Leinonen och Alexandr Foy. Längst till höger lägerledaren Sofiia Tesliuk. FOTO: PAVLO LEINONEN, ALEXANDR FOY.

Disco i Club Akan. FOTO: PAVLO LEINONEN, ALEXANDR FOY.

Med hjälp av Vännerna

Kurs i svenska för ukrainare

SFV:s mål: SFV vill genom den fria bildningen uppnå ett starkare engagemang och en djupare bildning, för att skapa en positiv förändring som motkraft till samhälleliga utmaningar genom att nå ut till och engagera nya målgrupper.

Beviljat ändamål: Många ukrainare har tvingats på flykt pga kriget i hemlandet och bosatt sig i svenskspråkiga familjer. Akan vill ordna en kurs i nybörjarsvenska inklusive information om det finländska samhället och familjeläger för dessa personer. Genom kursen och lägren får de behövlig kunskap och blir delaktiga i vårt samhälle.

Bidragmottagare: Borgå folkakademi

Beviljat belopp: 7 500 euro

Tidsperiod: 9.2022

Förväntat resultat: Genom ökade språkkunskaper ges deltagarna möjlighet att integreras, arbeta och studera i Finland. Målet är att nå ut till och inkludera nya målgrupper i samhället.

Tiina Pitkjärvi

vann Solveig von Schoultz-tävlingen

Text Christine Skogman

Med sex dikter som "blottar hur det brännande och sanna kräver avstånd" övertygade Tiina Pitkjärvi tävlingsjuryn, och fick första pris i SFV:s skrivtävling för över 30-åringar. Andra pris gick till Ricky Lindén från Närpes/Ingå, och Hannele Luhtasela från Malax/Helsingfors vann tredje pris. Sammanlagt 156 bidrag skickades in till tävlingen.

Tiina Pitkjärvi, uppvuxen i Larsmo och för tillfället bosatt i Berlin, är språkvetare och har skrivit fragment av olika slag i många år, i huvudsak utan att bestämma om det är prosa eller poesi.

– För mig handlar skrivandet ofta om att greppa och förstå något, men jag är så klart också intresserad av hantverket.

Trots att Tiina Pitkjärvi ser skrivande som ett verktyg för att själv komma underfund med och eventuellt behandla saker, är det också en fråga om självförtroende, och hur mycket tid det ges.

– Förutom tid handlar skrivandet också om alla andra resurser. Ett erkännande som det här rättfärdigar kanske att skrivandet får högre prioritet ibland, men det är långt ifrån okomplicerat. Det behöver fortfarande rättfärdigas, och då menar jag inte för andra utan för en själv. Det sitter djupt att man ska vara produktiv och till nytta, och det är man inte alltid om man sitter och skriver små dikter.

En av Tiina Pitkjärvis förebilder är författaren och journalisten **Annie Proulx**.

– Jag tycker om hennes skildringar av inlands-USA, av glesbygd, det råa och det karga. Oavsett framställningsform beundrar jag sådant i detalj genomtänkt arbete, där det också finns utrymme för

mottagaren. Jag tycker också att humor är ett bra sätt att närma sig existentiella teman, som filmregissören och manusförfattaren **Roy Andersson** gör.

Vad ska du göra med prispengarna?

– Kanske skaffa en ny dator. Jag har ingen där alla tangenter fungerar.

SJÄLVBIOGRAFISKT SKRIVANDE DOMINERAR. Variationen bland årets bidrag till Solveig von Schoultz-tävlingen är som vanligt stor, men en tydlig trend är att skribenterna ofta utnyttjar det givna omfånget – tio dikter – till att skriva diktsviter eller att samla dikter kring ett motiv.

– Det episka draget är alltså starkt, och de berättelser som förmedlas är till

allra största delen i jagform och tillbakablickande, alltså en (själv)biografisk form. Pandemin är fortsatt ett förekommande motiv, om än inte så dominerande som tidigare covid-år. Att kriget i Ukraina väckt ett starkt engagemang är också tydligt, men i grunden är det eviga poetiska ämnen som naturen, kärleken och det egna själslivet som dominerar. Vackert så, säger juryns ordförande **Jonas Ellerström**.

Solveig von Schoultz-tävlingen gällde denna gång dikter och arrangerades 15.1–15.4.2022. Juryn bestod av författaren, litteraturvetaren **Jonas Ellerström** (ordförande), författaren **Karin Erlandsson** och litteraturvetaren, kritiker **Ylva Perera**.

SFV:s skrivtävlingar

Syftet med SFV:s litterära tävlingar är att främja intresset för att skriva skönlitteratur. Det finns två tävlingar: Arvid Mörne-tävlingen (för under 30-åringar) som instiftades 1986, och Solveig von Schoultz-tävlingen (för de som fyllt 30 år) som instiftades 2004.

Vartannat år gäller tävlingarna dikter, vartannat år noveller. Båda tävlingarna har samma prissummor. Förstapristagarna erbjuds även en kortkurs i skrivande på Nordens folkhögskola på Biskops Arnö i Sverige, och därutöver får alla som premierats i SFV:s litterära tävlingar delta i ett skrivseminarium.

Tiina Pitkjärvi vann första pris. FOTO: HANNAH ZEPPEN.

Ricky Lindén,
andra pris
FOTO: AKA BUBBLE

Hannele Luhtasela
tredje pris
FOTO: PRIVAT

Julia Åman,
hedersnämmande
FOTO: PRIVAT

Valter Holmström,
hedersnämmande.
FOTO: SAWANDI GROSKIND

JURYNs MOTIVERINGAR. Första pris, 5 000 euro, tilldelas Tiina Pitkjärvi, uppvuxen i Larsmo, bosatt i Berlin, Tyskland, för sex dikter som handlar om att närma sig minnen och människor, samtidigt som de blottar hur det brännande och sanna kräver avstånd. I fragment som är lika retsamt gäckande som poetiskt precisa rör vi oss mellan kondensen i ett vattenglas till Östersjöns grumliga botten. Dikternas ömsinta uppmärksamhet öppnar en hel värld.

Andra pris, 3 000 euro, går till **Ricky Lindén**, hemma från Närpes, bosatt i Ingå, för diktsviten *Fem diktär froån mormorstugon/Fem dikter från mormorstugan*. I fem dikter på närpesiska förankras

tematiken att söka sitt hem och sin tillhörighet på hemspråket, samtidigt som dikterna öppnar sig bortom det invanda. Form och tematik förstärker varandra elegant i en svit där skribenten lyckas skapa både oro och trygghet.

Tredje pris, 2 000 euro, tilldelas **Hannele Luhtasela**, född och uppvuxen i Malax, bosatt i Helsingfors, för dikter som i **Gösta Ågrens** kölvatten (men i motsatt riktning) rör sig genom den österbottniska skärgården, en kajakfärd som växer till ett samtal med färdkamraten, en dialog med Ågrens bok *Hid* och en upptäcktsfärd bland öar, fyrar och vågor efter resans syster, den undflyende poesin själv.

Ett hedersnämmande går till **Julia**

Åman, uppvuxen i Oravais, bosatt i Helsingfors, för en diktsvit om vildvatten och inre stormar. I ett halsbrytande vigt, svarthumoristiskt språkflöde utforskas såväl själens ostadiga meteorologi i nuet som dess rötter i barndomen. Kaoset städas inte upp, men får konturer som tecknar både skönhet och sorg.

Ett hedersnämmande går till **Valter Holmström**, hemma från Jakobstad, bosatt i Helsingfors, för sviten *Insektstroferna*, som förmedlar känslan av pandemitillvaron på ett nytt sätt. Klastrofobi, det okontrollerbara och att slutligen anta en annan form är teman i sviten, som med sparsamma medel effektivt kastar oss in i isoleringen. ■

Läs vinnardikterna

Dikterna som premierades i Solveig von Schoultz-tävlingen finns samlade i ett fysiskt exemplar av boken. Beställ den genom att sända e-post med namn och adress till redaktion@sfv.fi så postar vi den kostnadsfritt till dig.

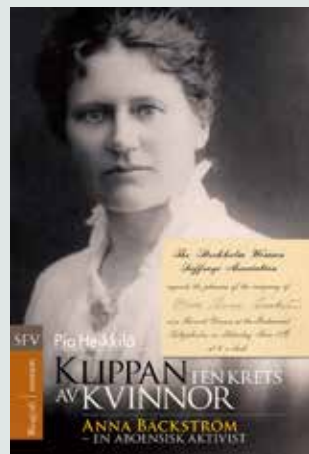

Text *Rabbe Sandelin*

TVÅ NYA SFV-BIOGRAFIER

Båda biografiobjekten upplevde Finland under landets mest dramatiska årtionden. Varken Anna Bäckström eller Allan Wallenius är okända, men de nya SFV-biografierna baserar sig på unikt, hittills opublicerat källmaterial.

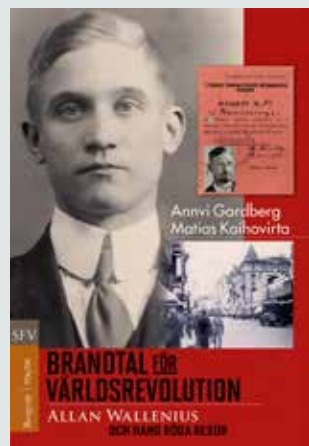
Pia Heikkiläs biografi väver en intressant kvinnonätverks historia, och Annvi Gardbergs och Matias Kaihovirtas bok lyfter fram ett för finlandssvenska förhållanden sällsynt personöde.

KLIPPAN I EN KRETS AV KVINNOR ANNA BÄCKSTRÖM – EN ABOENSISK AKTIVIST

Pia Heikkilä

Anna Bäckström (1875–1943) var en spindel i nätet i det svenska Åbo och kring återupprättandet av Åbo Akademi år 1918. Hon var föreningsaktiv och drivkraft bland kvinnorna inom kvinnoaksföreningen Åbounionen. Hon bröt mönster och gifte sig aldrig – för att kunna verka aktivt i yrkeslivet. Hon drog i många trådar och skötte affärer bland professorer, rektorer, gårdskarlar och springpojkar. Hennes liv finns lyckligtvis bevarat i närmare tvåtusen brev, som **Pia Heikkilä** använt som utgångspunkt för sin biografi.

BRANDTAL FÖR VÄRLDSREVOLUTION ALLAN WALLENIUS OCH HANS RÖDA RESOR

Annvi Gardberg, Matias Kaihovirta

Allan Wallenius (1890–1942) satte allt på ett kort när de röda gjorde revolution 1918, och brände alla broar till Finland. Han hörde till den grupp röda som efter inbördeskriget flydde från landet. Han rörde sig i Sovjetryssland, Schweiz, Sverige och USA och försökte verka för revolution i Finland och i hela världen. Han råkade ut för Stalins utrensningar på 1930-talet; dömdes 1938 för förräderi mot Sovjetunionen, och dog i fängelse år 1942. **Annvi Gardbergs** och **Matias Kaihovirtas** biografi kastar ljus över en finlandssvensk kommunist som verkade i Kominterns innersta kärna och vars livsöde sträckte sig över flera länder och kontinenter.

BOKMÄSSAN I HELSINGFORS

SFV-biografierna lanseras officiellt på Helsingfors bokmessa, där du kan köpa alla SFV-biografier till mässpris. Biografierna över Anna Bäckström och Allan Wallenius presenteras av författarna på scenen Blåbärslandet **torsdag 27.10 kl. 16**, intervjuare är **Henrik Huldén**.

BOKKALASET I EKENÄS

Fredag 11.11 presenteras Allan Wallenius-boken. Platsen är **Karelia-salen kl. 15**.

Lördag 12.11 är det dags för Anna Bäckström, platsen är då **biblioteket, kl. 12**.

Klippan i en krets av kvinnor:

Anna Bäckström – en aboensisk aktivist

Aнна Bäckström donerade inga miljoner till Åbo Akademi. Hon skrev inga böcker, efterlämnade inget materiellt arv. De formella titlarna lyser med sin frånvaro.

– Ändå är Anna Bäckström en märkeskvinna. Hon är en av aktörerna i berättelsen om vårt lands 1900-talshistoria. Den glöd med vilken hon arbetade lyste vida omkring, berättar biografins författare **Pia Heikkilä**.

Anna Bäckström arbetade i fyra decennier för bildning. Hon sådde också det frö som senare växte till Åbo Akademi.

– Någon egen akademisk utbildning fick hon dock aldrig. Man kan säga att hennes livs examina i stället utgörs av inre mognadsprov. **Alma Söderhjelm**, Finlands första kvinnliga professor, uppmanade Anna att skriva ner en bok om sitt liv, men det hade hon aldrig tid till. Lyckligtvis skrev hon närmare tvåtusen brev.

Det var nästan en slump att **Pia Heikkilä** öppnade Anna Bäckströms brev. Hon arbetade på en artikel om en av Annas äldsta och trognaste väninnor **Alfhild Holmberg**.

– En tilltänkt artikel om Alfhild, Åbo

Underrättelsers första kvinnliga redaktör, vägledde mig till ett helt nätverk av finlandssvenska kvinnor som lade ut sina trådar över ett brett fält i det förkrigstida Finland. Vänneskapet band dem samman och upprätthöll en väv som sprakade och pulserade. Vänkskapsbanden utgjorde själva grunden till dessa kvinnors insatser för samhällsbygget.

Anna Bäckström var en organisatör och slitvarg, vars liv kantades av dramatik i Finlands tidiga 1900-talshistoria – Man kan säga att hon förkroppsligade motstånd mot det ryska och en längtan till det svenska. Nu har det redan gått 80 år sedan Anna, alldeles för tidigt, gick bort.

Heikkilä säger att det är en stor glädje att få lyfta fram Anna Bäckströms brev – som en skatt som plötsligt uppdagas efter 100 år.

– Då Anna begravdes i juli 1942 talade **Dora Wilén**, hennes efterträdare som ordförande för kvinnoaksförbundet Unionen, om behovet av att slå vakt om märkeskvinnorna: ”Vi har inte råd att låta deras gärning, deras insatser falla i glömska. Vi behöver deras livsgärning till stöd och hjälp ännu efter det de lämnat oss.”

FOTO: CAMILLA HYNYNEN

Pia Heikkilä är född 1972 i Kristinestad och politices magister från Åbo Akademi. Hon verkar som nyhetschef och reporter på Åbo Underrättelser. År 2013 gav hon ut boken *Anna Bondestam – det röda Svenskfinlands röst* i SFV:s biografiserie. Den prisbelönades av Svenska litteratursällskapet år 2014.

Brandtal för världsrevolution – Allan Wallenius och hans röda resor

Allan Wallenius (1890–1942) liv är en spännande berättelse, motsägelsefull men aldrig långtråkig. Han levde under en omvälvande tidsperiod i världshistorien, och kastade sig in i vissa händelser utan att hålla tillbaka.

– Tidigare texter om Allan har fokuserat främst på hans liv i Finland och hans författarskap. För första gången presenteras vi nu uppgifter ur ryska och svenska arkiv som på ett nytt sätt belyser Allan Wallenius liv i exil efter 1918, berättar en av bokens författare, **Annvi Gardberg**.

Allan Wallenius var ingalunda okänd i Finland under sin livstid. Han var poet, författare, bibliotekarie och politiskt aktiv socialist. Han stod på den röda sidan under inbördeskriget 1918, han radikaliserades och blev som kommunist, verksam i exil i bland annat Sverige, USA och Sovjetunionen.

– Särskilt under tiden i Sverige fick Allan stor synlighet i finländsk och svensk dagspress. Hans brandtal för revolutionen väckte både avsky och beundran. När vi nu undersökt Allan Wallenius liv i exil efter inbördeskriget 1918 har vi gläntat på draperiet och fått en inblick i Kominterns och den tidiga Sovjetstatens historia, berättar **Matias Kaihovirta**.

Oktoberrevolutionen i Ryssland inspirerade och lockade tusentals personer från olika håll i världen att delta i bygget av ”den första socialistiska arbetarstaten” och utbilda sig för att genomföra revolution i sitt eget hemland.

– Allan såg sig själv som agitator och expert på propaganda. På 1930-talet blev han lärare och föreståndare för den skandinaviska avdelningen vid Leninskolan i Moskva, där Komintern utbildade kommunistiska partifunktionärer för de skandinaviska länderna.

FOTO: RABBE SANDELIN

Anna Viveca (Annvi) Gardberg (f. 1965) är politices magister och granskande redaktör vid Svenska Yle. Hon har gjort radiodokumentärer om Allan Wallenius: Hatet oss leder och Röda resor. Hon har också skrivit om Allan Wallenius och inbördeskriget i boken *Över branten* (2018) med **Anders Gardberg** och **Aapo Roselius**. År 2019 fick hon Topeliuspriset för ”outröttligt sanningssökande och stort civilkurage”.

Matias Kaihovirta (f. 1983) är filosofie doktor och docent i nordisk historia vid Åbo Akademi. Han har forskat och publicerat artiklar om finlandssvensk arbetarhistoria och arbetarrörelse. Han har tidigare erhållit vetenskapliga pris både i Finland och Sverige för sin doktorsavhandling *Oroliga inför framtiden: en studie av folkligt politiskt agerande bland bruksarbetarna i Billnäs c:a 1900–1920*.

På 1930-talet föll Allan ändå offer för den regim som han själv bidragit till att skapa. Han blev ett av miljontals offer som dog till följd av Stalins utrensningar och terror.

– Som exilfinländare, kominternfunktionär och verksam vid Leninskolan ingick Allan i flera av de grupper som sovjetdiktatorn Stalin i slutet av 1930-talet såg som ett hot mot Sovjetunionens säkerhet och kommunismens framtid, berättar Annvi Gardberg.

Den nya SFV-biografin visar ändå att Allan Wallenius var mera än poet, bibliotekarie, socialist och yrkeskommunist. Han var också son, bror, äkta man, familjefar, kollega och vän.

– I själva verket är det omöjligt att förstå de vägval han gjorde i sitt liv utan att granska de relationer som formade honom och som han själv upplevde som viktiga. Hans tillgivenhet för föräldrarna och brodern Paul spelar en nyckelroll i hans liv, och hans första hustru och son drabbades hårt av livet i exil och utvisningen från Sverige, berättar Kaihovirta. Författarna säger att det inte varit svårt att hitta källor som ger en god helhetsbild av Allan Wallenius liv.

– För vissa år i hans liv är källmaterialet tunnare, för andra år nästan alltför ymnigt. Ibland har Allan själv fattat pennan och gjort äventyrsberättelser av sina upplevelser. ■

Olympiska minnen eller Mauno Roihas kamp

En kåsör med självaktning bör kanske ha något att komma med då det handlar om det oförglömliga olympiska idrottsåret 1952. Ty visst var det oförglömligt och för min del började det i skolan. Vår gymnastiklärare den så kallade Gamla Jumpis, infann sig till en av vårens sista lektioner med ett kuvert i handen. Det framgick att skolan fått en donation med fribiljetter till de olympiska kraftmätningarna att dela ut åt elever som sprungit fort eller hoppat högt eller långt. Jag minns inte om vi informerades om exakta kriterier, men jag fick biljetter till simhopp för damer och hinderritt för herrar. Jag var glad över båda. Hästar har jag alltid känt varmt för och simhoppandet gav mig en möjlighet att kontrollera sanningshalten i en av min barndoms flickböcker. Namnet har jag glömt men boken handlade om en flicka som kom till en samsamsvetsad klass i en internatskola. Hon blev omedelbart utfrusen, något som tyvärr förekommer också utanför flickböckernas värld. Men då det drog ihop sig till simtävlingar visade det sig att den aktuella flickan var en mästarelig simhoppare. Då det blev hennes tur klättrade hon upp till högsta trampolinen därifrån hon dök. *Och icke en krusning syntes på vattenytan.*

Med de orden redogjorde författaren för prestationen. Den unga damen fick genom sitt bravurnummer ordning på sina sociala relationer, men själv funderade jag länge på den där krusningen. Kunde det faktiskt vara möjligt att från hög höjd med god fart liksom ”glida” ner i vattnet utan att det blev några spår, (eller krusningar) på ytan. År 1952 kunde jag på olympisk nivå konstatera att samtliga hoppare krusade vattenytan med besked och att bokens hjältinna antagligen skulle ha besekrat sina medtävlare med god marginal.

Min andra fribiljett gällde hinderritt. Ryttaren Mauno Roiha hade under tidigare år varit framgångsrik på finländska vädjobanor. Nu var sammanhangen större. Till sammans med sin kompanjon hästen Laaos redde han sig väl i en första omgång och avancerade galant till terrängdelen. Den finländska publiken hade av de initiala framgångarna fått guldvittring. Jag minns inte vad jag förväntade mig, men det som hände överträffade allt man kunnat föreställa sig. Ett av hindren, (modellen har säkert en benämning i tävlingsritt-sammanhang) såg ut som två relativt höga granhäckar lutande inåt mot varandra. Där skulle ekipagen ta sig över. Laaos och Roiha satte iväg med god fart, tog sats och flög över arrangemanget. Det vill säga Laaos flög och galopperade vidare efter vad den möjligen uppfattat som ett välförrättat värv. Mauno Roiha var däremot försvunnen. Det gick ett hörbart sus genom publiken. Men så inföll sanningens minut. Från utrymmet mellan ”granhäckarna” sågs först en hand, handen höll upp en sats seldon och småningom fick publiken se också en vidhängande ryttare kravla sig fram. Arenan ekade av en lättad skrattsalva. I dag, när mycket inom det idrottsliga blivit så gravallvarligt känns det befriande att tänka på hur lustigt det ibland kan gå till.

Anna-Lena Bengelsdorff

HAR VERKAT SOM LÄRARE I HISTORIA, SAMHÄLLSLÄRA OCH NATIONALEKONOMI VID FLERA SKOLOR I HELSINGFORS.

Laaos och Roiha satte iväg med god fart, tog sats och flög över arrangemanget.

Föreningsresursen upprätthålls av SFV:s studiecentral och där hittar du fakta, tips, råd och svar på frågor gällande olika aspekter av föreningsliv i Svenskfinland. www.foreningsresursen.fi

Sebastian Gripenberg
FÖRENINGSEXPERT

Aktuella ändringar i föreningslagen

Föreningslagen ändrades på några punkter under sommaren den 11 juli 2022. Ändringarna är relativt betydelsefulla. Observera att en större ändring av föreningslagen samtidigt också är på gång. Regering väntas ge en proposition till riksdagen under hösten.

Då coronapandemin bröt ut stiftades en tillfällig lag som gjorde det möjligt att hålla distansmöten också i sådana föreningar där detta inte enligt stadgarna var möjligt, vilket tidigare var ett krav. Detta var en nyttig lag som gjorde det möjligt för det formella föreningsarbetet med årsmöten, vårmöten och höstmöten att fortsätta utan hinder av de olika begränsningarna som vid olika tidpunkten har gällt för fysiska möten. Nu har permanenta ändringar införts i föreningslagen.

NYA REGLER FÖR DISTANSMÖTEN. Det är nu möjligt för styrelsen att besluta att det ska vara möjligt att delta på distans i ett föreningsmöte också ifall den möjligheten inte finns inskriven i föreningens stadgar. Det krävs endast att möjligheten inte uttryckligen är förbjuden enligt stadgarna. Det är numera också möjligt att ordna fullkomligt digitala föreningsmöten (det vill säga möten helt utan en utsatt fysisk plats), men för att ordna sådana möten måste saken dock skrivas in i stadgarna. Det blir ändå lättare att ändra stadgarna för att möjliggöra denna typ av möten: majoriteten som krävs för ett sådant beslut är hälften av de avgivna rösterna, inte kvalificerad majoritet som är det vanliga vid stadgeändringar.

När man ordnar distans- eller hybridmöten är det viktigt för föreningen att få in anmälningar i förväg. Föreningar måste fortfarande i sina stadgar ha en bestämmelse om anmälan till föreningens möte för att förslaget ska vara obligatoriskt. Eftersom ”det nya normala” av allt att döma kommer att vara blandade möten med somliga deltagare på plats och somliga på distans har många föreningar förmodligen behov av att ändra sina stadgar beträffande anmälan i förväg.

MÖTESKALLELSEN. Observera också att möteskallelsen till ett distans- eller hybridmöte också måste nämna ”villkoren för ett sådant deltagande, det tekniska genomförandet av deltagandet, eventuella anknytande begränsningar i medlemmarnas yttranderätt samt vilket förfarande som ska iakttas”. Det innebär att föreningen måste ge tillräckligt detaljerad information om hur deltagandet i mötet ska ske i förväg.

Som sagt: en större uppdatering av föreningslagen är aktuell. Regeringen väntas lägga fram ett förslag till riksdagen under hösten. Propositionen har låtit vänta på sig. Eventuella ändringar träder förmodligen i kraft någon gång under 2023. Föreningar som planerar att uppdatera sina stadgar gör säkert klokt i att vänta ett tag tills alla kommande ändringar är kända.

På SFV:s tjänst Föreningsresursen (foreningsresursen.fi) hittar du uppdaterad information och tips om hur du går tillväga i olika föreningsärenden – även vid stadgeändringar.

§ 2 ENLIGT SFV:S STADGAR

Svenska folkskolans vänner rf:s syfte är att främja svenskt bildningsarbete i Finland genom att understöda utbildning och bibliotek, bevilja studieunderstöd samt stödja andra former av finlandssvenska bildnings- och kultursträvanden.

MEMLEMMAR I UNDERSTÖDSFÖRENINGEN FÖR SFV PER 28.9.2022

6 458st

MEMLEMMAR I SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER PER 28.9.2022

342st

SFV:S FONDER

422st

ANTALET KURSER SOM ORDNADES 2021 I SAMARBETE MED SFV:S STUDIECENTRAL

684st

TOTALA ANTALET KURSER REGIONVIS ÖSTERBOTTEN

295 kurser

ÄBOLAND

45 kurser

NYLAND

344 kurser

TOTALA ANTALET DELTAGARE I KURSERNA

11 245 personer

ANTAL CIRKLAR OCH CIRKELDELTAGARE

45 cirklar, 346 deltagare

SFV:S MÅL UNDER STRATEGIPERIODEN 2022–2024

UTBILDNING

1. SFV vill uppnå högre välbefinnande inom utbildningen genom

- ökade kunskaper hos undervisningspersonalen om de faktorer som stödjer välbefinnande och motverkar illamående, mobbning och utanförskap bland barn och unga.
- utvecklade exekutiva färdigheter som stöder välbefinnande bland barn, elever, studerande och lärare.
- organisations- och verksamhetsmodeller som stöder kollegialt stöd och goda arbetsgemenskaper.
- förstärkning av hållbart ledarskap i läroinrättning

2. SFV vill uppnå jämlikhet i utbildningen genom

- utvecklandet av stöd som främjar lika förutsättningar att lära.
- pedagogiska arbetsmetoder som stöder individanpassade läroprocesser och som sporrar individen att fullt utnyttja sin egen potential att lära.
- utvecklandet av lärandeanalytik som stöder differentiering, personlig handledning och utveckling av elevernas metakognitiva färdigheter.

KULTUR OCH BIBLIOTEK

SFV vill uppnå ökat intresse för, kunskaper om och mångfald inom konst och kultur genom

- ökat samarbete mellan den grundläggande konstundervisningen och läroinrättningar (småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen, andra stadiets utbildning eller folkhögskolorna)
- ökat samarbete mellan kulturaktörer, bibliotek och läroanstalter
- kompetensutveckling som stärker lärarnas undervisning i konstämnen eller stärker integrering av konstämnen i andra ämnen.
- kulturupplevelser för barn och unga med koppling till läroprocesser.

Ansök om bidrag:
sfv.fi/bidrag

FRI BILDNING

SFV vill genom den fria bildningen uppnå ett starkare engagemang och en bredare bildning, för att skapa en positiv förändring som motkraft till samhälleliga utmaningar. Det kan ske genom

- kunskapsdrivet fokus på social, kulturell och ekologisk hållbarhet.
- ökad delaktighet, inkludering och engagemang i nyskapande verksamhet.
- att stärka demokratin och motverka polarisering.
- att nå ut till och engagera nya målgrupper.
- att främja digital inkludering och medverkan.

STUDIECENTRALEN

SFV vill uppnå en starkt bildningsidentitet och -medvetenhet inom föreningslivet genom att

- medvetandegöra och synliggöra bildningen och läroprocesserna i föreningslivet,
- utveckla och sprida pedagogiska verktyg och tillvägagångssätt,
- utveckla mångsidiga lärmiljöer,
- fokusera på utfall, påvisbara effekter och genomslag samt
- utveckla och sprida beprövade koncept kring lärande.

FRI ANSÖKNINGSTID

Vi tar emot ansökningar och delar ut allmänna bidrag kontinuerligt. Du kan ansöka om bidrag för projekt vars verksamhet är i linje med de målsättningar som SFV har för nuvarande strategiperiod. Mer information: www.sfv.fi/bidrag

KOM MED I SFV!

Som medlem får du SFV-magasinet, SFV-kalendern (SFV:s årsbok), och som ny medlem en bok ur SFV:s skriftserie. Dessutom får SFV-medlemmar rabatt på böcker från Schildts&Söderströms. Medlemskapet i Understödsföreningen för Svenska folkskolans vänner kostar 15 euro/år. Skriv in dig på webbsidan www.sfv.fi/medlem, ring 045-121 08 64 eller skicka e-post till svf@sfv.fi.

Adressförändring

Meddela oss din nya adress via www.sfv.fi/medlem

DONATIONER OCH TESTAMENTEN

Vill du vara med i vårt bildnings- och kulturarbete? Din donation hjälper oss att fortsättningsvis stärka utbildning, kultur och fri bildning på svenska i Finland.

Kontakta kanslichef Johan Aura, johan.aura@sfv.fi eller 040-3559 935.

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND (SLS)

EBBA STENBOCK
-I MAKT SPELETS SKUGGA

Anu Lahtinen

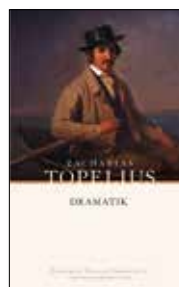
ISBN 978-951-583-563-5

208 sidor, inbunden

Cirkapris 25 euro

Köp våra böcker i Vetenskapsbokhandeln i Helsingfors: tiedekirja@tsv.fi eller +358 9 635 177.

■ Modernisten Kerstin Söderholm (1897–1943) bidrog med en annorlunda röst: hon vänder sig inåt, utforskar jaget, relationen till andra och sin plats i världen. Texter ur Söderholms diktsamlingar och dagböcker arrangeras runt fyra positioner: jag, du, han och det – beroende på vart poeten vänder blicken. ”vara mänska” öppnar dörren till ett mångfacetterat, och delvis förbigånget, författarskap.

DRAMATIKZacharias Topelius,
utg. Frida Wickholm & Carola Herberts

ISBN 978-951-583-559-8

628 sidor, inbunden

Cirkapris 34 euro

Köp våra böcker i Vetenskapsbokhandeln i Helsingfors: tiedekirja@tsv.fi eller +358 9 635 177.

■ Zacharias Topelius var en av de första i Finland som skrev för teaterscenen, och han gjorde det med stor framgång. Debutpjäsen ”Efter femtio år” 1851 gjorde succé också i Sverige, medan dramat om Regina von Emmeritz blev film. Finlands första opera ”Kung Carls jagt”, där Topelius stod för librettot och Fredrik Pacius för musiken, blev en märkeshändelse. ”Dramatik” innehåller sju verk.

FÖRLAGET SCRIPTUM

TOR OCH GRÅTEN Hanna Granqvist &
Tanja Aumanen

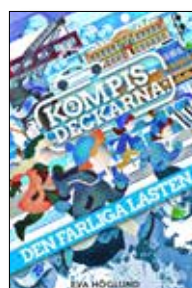
ISBN 978-952-7005-90-3

24 sidor, inbunden

Pris 22,00 e

Köp på www.boklund.fi

■ När Tors Pappa hämtar Tor från dagis är Pappa annorlunda, det ser ut som om Pappa har gråtit. I bilen berättar Pappa vad som har hänt. Iggehunden har dött och ska begravas. På begravningen regnar det och allt känns konstigt. Alla gråter lite, men även om han vill, kan Tor inte gråta. Varför kan man inte gråta fast man är ledsen? Och hur känns sorg? En viktig bok om känslor för barn i dagisåldern.

KOMPISDECKARNA 2**DEN FARLIGA LASTEN**

Eva Höglund

ISBN 978-952-7005-91-0

213 sidor, inbunden

Pris 23,90 e

Köp på www.boklund.fi

■ Det är jullov när Andrea, Markus, Elise och Erik hör talas om lasten som ska anlända till Åbo. Då de råkar ut för män med pistoler och hittar tjocka buntar sedlar är de övertygade om att de är skurkar på spåren. De börjar snoka runt och ju mer de får veta desto farligare blir det. Ska de klara sig ur skurkarnas klor? Ska de lyckas lösa mysteriet med DEN FARLIGA LASTEN?

BOKLUND PUBLISHING

JAG LINDAR MITT HJÄRTA

Filippa Hella

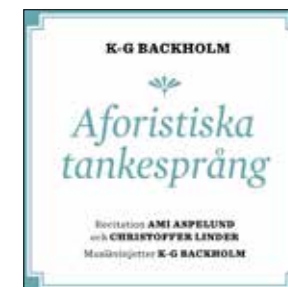
ISBN 978-952-7320-19-8

76 sidor, häftad

Pris 21,90 e

Köp på www.boklund.fi

■ En liten bok om sorg och tröst skriven år 2020, i coronans tid, då författarens mamma dog strax innan världen stannade upp. Oron och rädslan gjorde att sorgen och saknaden kom i skymundan. Att skriva blev en tröst. Boken är illustrerad med vinjetter i akvarell av Filippa Hella. För boken grafiska planering står Christoffer Leka, årets grafiker 2022.

AFORISTISKA TANKESPRÅNG

K-G Backholm

ISBN 9789527320181

33 minuter, ljudbok

Pris 26,20 e

Köp på www.boklund.fi,
beställ på www.adlibris.com

■ Ljudbok – Roligt, fyndigt, tankvärt. Aforismer om samhälle, konst, historia, sanning och kärlek av K-G Backholm. Reciterade av Ami Aspelund tillsammans med Christoffer Linder. Musikvinjetter av K-G Backholm.

FONTANA MEDIA

JAG LÄNGTAR MIG GENOM GUDS TYSTNAD

Sofia Torvalds

ISBN 978-951-550-877-5

124 sidor, häftad

Pris 24,90

Beställ på info@fontanamedia.fi
eller tfn 040 831 5897.

■ Under jullovet kraschar Sofia Torvalds ner i den djupaste depression hon någonsin upplevt. Hon försöker be, men Gud är fullkomligt tyst. Det här är en bok om att under ett halvt års tid centimeter för centimeter krypa upp ur depressionens grop. Det är en bok om att försöka utvidga sin förmåga att stå ut med smärta och sorg, men också om att få syn på nåd och kärlek på oväntade ställen.

BREV I BRYTNINGSTIDER

Bo-Göran Åstrand m.fl.

ISBN 978-951-550-878-2

146 sidor, häftad

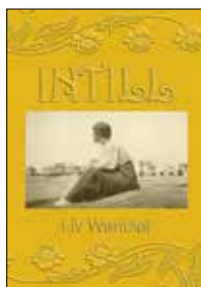
Pris 26,90

Beställ på info@fontanamedia.fi
eller tfn 040 831 5897.

■ ”Jag tror på dialogen: att tillsammans lyssna, belysa, reflektera och diskutera.” Biskop Bo-Göran Åstrand bjuder i denna bok in fyra personer för en brevväxling kring brännande frågor. Hans medskribenter är Jeanette Björkqvist, Simon Häger, Liisa Mendelin och Ulla-Maj Wideroos. I breven ger de sig tillsammans i kast med teman som berör miljö, identitet, kyrka och samhälle.

LITORALE

INTILL

Liv Wentzel

ISBN 9789527224564
242 sidor, danskt band
Boken lanseras i oktober 2022.
Köp på litorale.fi
eller i bokhandeln

■ Amanda har svårt att finna sig tillrätta som nygift husmor på Seffers, och seder och traditioner skaver mot huden. Det gör även de blåmärken och skrubsår som Sammels händer lämnar efter sig på hennes kropp. En dag får hon nog och rymmer från våldet. I den nya staden Mariehamn finns Leo, den orädda pojkflickan. Sommaren 1907 korsas deras vägar och ingenting blir som förut. Liv Wentzel upp tråden efter den förra boken Tillhanda. Läsaren får uppleva Mariehamn då staden var ung, vardagsbestyr i början av förra seklet, och spirande förälskelse med lika delar lycka och vända.

EFTERÅT

Chris Nyström

ISBN 9789527224571
84, sidor, limbunden
Boken lanseras i oktober 2022.
Köp på litorale.fi
eller i bokhandeln

■ Om vi lär oss tala med varandra om döden som en del av livet, kan vi hoppas på ett öppnare sinne och ett varmare hjärta. På vägen har Chris Nyström sökt svar på de svåra frågorna – i skönlitteratur, i rapporter och statistik, i filosofi, lyrik och musik, i text från webbsidor och tidningsspalter. Det behövs samspel i letandet efter svar på livets största frågor, den om vad som händer Efteråt.

FÖRLAGET M

LYSER OCH LÅGAR

Ulla-Lena Lundberg

ISBN 9789523334700
400 sidor, inbunden
Cirka pris 30 euro
Köp i bokhandeln
eller via forlaget.com

■ I Ulla-Lena Lundbergs nya roman Lyser och lågar får vi följa tre kärlekspar ur tre generationer, från Vasa brand och Krimkriget fram till inbördeskriget och 1920-talet. Långa perioder måste Finlands öden stå tillbaka för det enskilda livet, alla personliga sorger, allt tvivel, det utmattande vardagsslitet – och inte minst den allt uppslukande kärleken.

ARVEJORD

Maria Turtschaninoff

ISBN 9789523334748
320 sidor, inbunden
Cirka pris 30 euro
Köp i bokhandeln
eller via forlaget.com

■ Arvejord av Maria Turtschaninoff är en förtrollande episodroman om människoöden i en liten österbottnisk by. Under fyra århundraden prövas invånarna av krig, farsoter, svält och sorger och deras relation till platsen där de bor skiftar och lever. Här är skogen en vildmark att tämja, en tillflyktsort och ett rum för själen. Men oavsett hur människorna ser på den är skogen, och platsen, evig.

SANDELIN MEDIA

NÅGOT OM JEDER

Håkan Westö

ISBN 9789526861807
132 sidor, limbunden
Pris 14 e
Beställ på www.sandelinmedia.com

■ Journalisten Joel Dunstberg firar semester i den västnyländska sommarstaden Ekenö, där man förbereder sig för den finlandssvenska versionen av Almedalsveckan. Men snart kastas han in i ett dödligt morddrama där en av de fula fiskarna är hans gamla journalistmentor och ortens store son, riksdagsledamot Raine Jeder. Lojaliteterna sätts på prov då allt saftigare avslöjanden sätter politiska och ekonomiska maktpositioner i gungning. Något om Jeder är en fristående fortsättning på Carl Fredrik Sandelins Bland annat om Jeder (1953), som kan laddas ner gratis.

GÄST I EGET HEM

Singa Sandelin

ISBN 9789526861883
167 sidor, limbunden
Pris 15 e
Beställ på www.sandelinmedia.com

■ Då Gäst i eget hem belönades med första pris i Schildts romanpristävling 1982, var boken bland de första som handlade om de finska krigsbarnen, som utan föräldrar skickades till Sverige då Sovjetunionen anföll Finland år 1939. Den långt självbiografiska boken utvidgar upplevelserna även till nutiden, med psykologiska inblickar i hur krigsbarnstiden påverkade den vuxna människan – på gott och på ont. Singa Sandelin Benkö (1932–2006) var professor i pedagogik och legitimerad psykoterapeut. Före den akademiska karriären med tjänster vid Helsingfors universitet, Åbo akademi och Karolinska institutet i Stockholm samt gästföreläsningar på över hundra orter, verkade hon som journalist och redaktör på Borgåbladet och Hufvudstadsbladet, i reklam- och företagsvärlden som regissör och verkställande direktör, samt en längre tid som frilansproducent för Rundradion.

FORESTAL OY AB

TRÄDEN OCH VI

Kåre Pihlström

ISBN 978-952-94-6280-3
368 sidor, hårda pärmar
Pris ca 38 e

■ Trädslagen har varit förknippade med olika trosföreställningar och inspirationskällor för konstnärer, musiker och poeter – varje trädslag på sitt sätt. Boken beskriver finländarnas förhållande till de olika trädslagen, och om den materiella och andliga relationen till våra inhemska trädslag förr och nu. Boken beskriver också trädslagens kännetecken samt skötseln av träden, och hur de påverkas av det förändrade klimatet.

Bekanta dig med
alla SFV-biografier:

www.sfv.fi/bok

Beställ och köp: www.boklund.fi
044-3788363.

Fråga också efter
böckerna i bokhandeln!

Litteratur till läshörnan

HÖSTENS NYHETER FRÅN S&S

KJELL & MÅRTEN WESTÖ

Åren. Två bröder berättar

"Här finns mängder av essäistiska pärlor. Ibland är sorgen över allt som förflyktigats hanterad med stoiskt vemod. Ibland gör det bara ont. Oftast är det oförställd glädje inför allt som livet ändå har haft i beredskap. Oftast är det både medryckande och stillkänsligt."

– Håkan Möller, Hufvudstadsbladet

KARIN COLLINS

Snart har sommarn blommat ut

Finlands främsta Hangöskildrare har kommit ut med en ny roman, som handlar om livet i Hangö före och under Sovjetunionens ockupation.

KARIN ERLANDSSON

Det blå garnet

Varför är stickning så fängslande? I sin insiktsfulla och infallsrika bok lyfter Karin Erlandsson fram stickandets historia och begrunder vad stickande och handarbete betyder för oss.

MARCUS ROSENLUND

Det stora lilla livet

Marcus Rosenlund fortsätter med sin kännpaka underhållande och informativa stil. Här handlar det om hur pyttesmå livsformer kan ha en enorm inverkan, inte bara på väder och klimat, utan på vår planets utveckling och framtid.

JULIA KORKMAN

Minnets makt. Berättelser från rättssalen

Minnet är till sin natur formbart, nyckfullt och ibland direkt opålitligt. Kan minnesbilder faktiskt bevisa något bortom rimligt tvivel? Rättspsykologen Julia Korkmans första populärvetenskapliga bok.

VÄINÖ LINNA

Okänd soldat

1954, bara ett knappt decennium efter krigsslutet utkom den stora finska klassikern av Väinö Linna, 1900-talets viktigaste finska roman som följer ett maskingevärskompanis öden under fortsättningskriget 1941–1944.

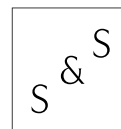
FOTO: SVENSKA TEATERN

Kan du Svenskfinland?

Av Jesper von Hertzen

- 1 Vad heter järnbruket som grundades 1646, och herrgården från 1770-talet, som ligger vid Bruksträsket?
- 2 Vilken kommun heter ungefär 'Nyykaabi' på den lokala dialekten?
- 3 Vilket mårddjur finns på Österbottens landskapsvapen?
- 4 Vilken president jämte presidentfru hade Hemmings gård i Täkter i Ingå som sitt fritidsställe?
- 5 Vilken idrottsförening representerar långdistanslöparen Camilla Richardsson?
- 6 För vilken institution har bland andra följande personer varit chefer: Nicken Rönngren, Carl Öhman, Jack Witikka och Georg Dolivo?
- 7 I vilket TV-program deltar bland andra de svenskspråkiga kändisarna Joel Harkimo, Sonja Kailassaari och Benjamin Peltonen?
- 8 Orrdalsklint är, ja vad?
- 9 Vad hette språkspalten som språkvetaren Mikael Reuter hade i Hufvudstadsbladet i hela 28 år, från 1986 till 2013?
- 10 I vilken gren är bland andra följande svenskspråkiga idrottare mångfaldiga finska mästare: Pontus Jäntti, Anton Kaisti, Robert Liljequist, Mathilda Lindholm, Jenny Nyström och Nanna Vainio?

SFV-medlemmar får 45 procent rabatt på alla böcker på litteratur.sets.fi. Använd kampanjkoden Aktie123. Nätbutiken är öppen dygnet runt, också i höstmörkret.

SCHILDTS & SÖDERSTRÖMS

Fagerik / Nykarleby / Hermelin / Manno och Tellerro Koivisto / Esbo IF / Svenska Teaterns teaterchefer / Tanssi Tähtien Kanssa, Dansar med stjärnor / Alands högsta berg, 128 meter högt / Reuters ruta / Badminton

BMA 2022	TESTAMENTS-GIVARE	KATEDRAL EFTER-RÄTT	BIL-JETEN	ÄR KUJON	HAR BRÄTTOM SKOLÄMNE
→				SKALLA BIBEL-DEL	
			RUEELSE YTSMÅLNING PÅ GLACIÄR		
ANSTÄFNIS				MONA TENGSTRÖM MÄRR	
BLUNDER				LÄNGT NEDHÄNGANDE	
STOLT-SERA	DÄR GÅR STRÖMMEN DET HAR 365 DAGAR				ÄR 1984
				TID FÖR MISSVÄXT HANDLA	
KVALSTER		SEDEL BOGSERA		TON	
MANS-ROCK HAR BLIR DET STOR!					H ₂ O

SAGA	TING-ORD	ERODEER	BERG-ART	ÅTRÄVÄRD TÄVLINGS-VINST NATRIUM		ITU
				STOLTA TRADITIONER NOBEL-STIFTELSEN		LOS ANGELES STRONG
MÄNFAS NILS PERSSON	BEGYN-NELSE			MODERN TEKNIK	NEDGÅNG BOUQUET	KLOCKA
	KANT PÅ VÄV HÖJT A			THAILAND FÖRR SÄLJER BILLIGT		LJUD I TRAFIKEN RÖKT KORV
				TÄVLINGS HÄST ADELGAS		
TRÄD SIFFRA		JÄRNEK MEDLEM AV TURKFOJK		OSIS		HÖ-GAFFEL
STEKT POTATIS-KAKA	POLIS HÖRSEL-ORGAN		ALBERT ERIKSSON ARGON	DUNKELT ILLA-SINNAD		ÄR NY-BÖRJARE
		POJK-NAMN STUT		ROGER SVENSSON TIDE-VARV		JUSTITIE OMBUDS-MÄNNEN PARTISK HET
ARBIS I SVERIGÄ	RYSS-GUBBE ÄR TALLRIK			29/7 SUGGA	SNATTARE TRAPPOR	
			INOM KORT			HA
NEJ I LONDON		ÄR SCOUT ALLTID		BILDAR ÖKEN I ÖKEN?		

NAMN: _____
 ADRESS: _____
 E-POST/MOBILNUMMER _____

Vinsten för krysset 3-2022 är två SFV-biografier. Skicka in lösningarna senast 11.11.2022 till SFV:s redaktion, Annegatan 12 A 24, 00120 Helsingfors. Märk kuvertet "Kryss". Du kan också skanna eller fota din lösning och e-posta den på redaktion@sfv.fi. Skriv in dina uppgifter på själva krysset - vi sparar endast bilden i vårt utlottningssystem, inte uppgifter du uppgger i e-posten.

SUDOKU ENKEL

			4		8		9	7	
	1	2		9			3		
9						5		2	
5	3	8							
4			8	6	1			3	
							4	2	8
2		1							9
	7			5			6	4	
6	4		7		9				

SUDOKU SVÅR

9				6	1	3		
8				2	9			
			7					8
				1				5
		4	9		5	2		
3				4				
	9				6			
			3	8				9
		2	1	9				4

KRYSSLÖSNING 2/2022

Sammanlagt 73 svar lämnades in. Fru Fortuna gynnade denna gång Hedvig Rönnberg i Esbo. Vinstböckerna torde vara framme.

HUR DRAR VI VINNARNÄ I KRYSSSET?

- De svar som kommit per epost sparas, och förses med en löpande numrering som fortsätter numreringen av de lösningar som kommit brevlades.
- Summan av antalet lösningar förs in i en slumpgenerator, som drar ett tal mellan 1 och antalet inlämnade svar. På så sätt har alla lösningar lika stor chans att vinna utlottningen.

ANAGRAMJAKTEN

I de lustiga rubrikerna gömmer sig en rubrikad i tidningen (alltså inte nödvändigtvis hela rubriken). Antalet bokstäver är det samma, men ordantalet kan variera. Specialtecken som frågetecken eller talstecken finns inte med. Vi delar inte längre ut vinstböcker för rätta svar i anagramjakten - deltagarantalet blev för litet. Skicka alltså inte in några rätta svar. Anagramjakten fortsätter som tidsfördriv. De rätta svaren finns på denna sida.

TRENDKÄNSLIGA NORDISKE SER TRÖG
 TILLBYGGNADER BEDÖVA ORENE FÄRSKE
 ANTIHJÄLTENS ÄLVAR GNÄLL
 TJÄNSTLEDIGA LÄNDER HAVEN MÄN
 MASKÖR PEP EN MON

LÖSNINGAR

GÖR ADRESSÄNDRING ELEKTRONISKT • SID 6
 FÖREBYGGANDE ARBETE I SKOLVÄRLDEN • SID 34
 TÄVLINGEN SNÄLLA HJÄLTAR • SID 11
 HITTA LÄSGLADJEN MED VÄNNERNA • SID 12
 SOM EN ÖPPEN KRÄM • SID 42

SUDOKU ENKEL

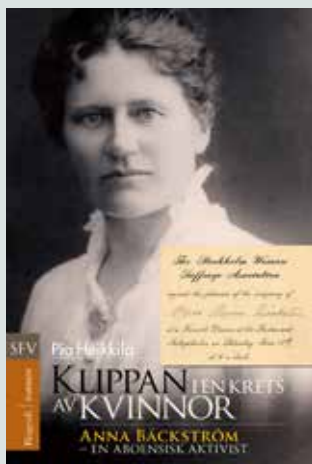
3	6	5	4	2	8	1	9	7
7	1	2	5	9	6	8	3	4
9	8	4	1	3	7	5	6	2
5	3	8	9	4	2	7	1	6
4	2	7	8	6	1	9	5	3
1	9	6	3	7	5	4	2	8
2	5	1	6	8	4	3	7	9
8	7	9	2	5	3	6	4	1
6	4	3	7	1	9	2	8	5

SUDOKU SVÅR

9	4	7	8	6	1	3	5	2
8	6	3	5	2	9	4	7	1
2	5	1	7	3	4	9	8	6
7	8	9	2	1	3	6	4	5
6	1	4	9	7	5	2	3	8
3	2	5	6	4	8	1	9	7
1	9	8	4	5	6	7	2	3
4	7	6	3	8	2	5	1	9
5	3	2	1	9	7	8	6	4

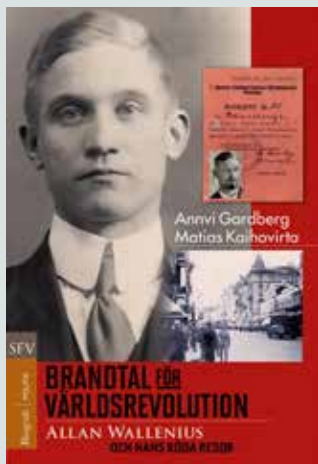
Nya SFV-biografier hösten 2022

KLIPPAN I EN KRETS AV KVINNOR

ANNA BÄCKSTRÖM – EN ABOENSISK AKTIVIST

Anna Bäckström (1875–1943) var en spindel i nätet i det svenska Åbo och kring återupprättandet av Åbo Akademi år 1918. Hon var föreningsaktiv och drivkraft bland kvinnorna inom kvinno­saksföreningen Åbounionen. Hon bröt mönster och gifte sig aldrig – för att kunna verka aktivt i yrkeslivet. Hon drog i många trådar och skötte affärer bland professorer, rektorer, gårdskarlar och springpojkar. Hon skrev tyvärr aldrig sina memoarer, men hennes liv finns lyckligtvis bevarat i närmare tusen brev, som Pia Heikkilä använt som utgångspunkt för sin biografi.

BRANDTAL FÖR VÄRLDSREVOLUTION

ALLAN WALLENIUS OCH HANS RÖDA RESOR

Allan Wallenius (1890–1942) satte allt på ett kort när de röda gjorde revolution 1918, och brände alla broar till Finland. Han hörde till den grupp röda som efter inbördeskriget flydde från från landet. Han rörde sig i Sovjetryssland, Schweiz, Sverige och USA och försökte verka för revolution i Finland och i hela världen. Han hörde till de exilkommunister som råkade ut för Stalins utrensningar på 1930-talet; han dömdes 1938 för förräderi mot Sovjetunionen, och dog i fängelse år 1942.

Anni Gardbergs och Matias Kaihovirtas biografi kastar ljus över en finlandssvensk kommunist som verkade i Kominterns innersta kärna och vars livsöde sträckte sig till flera länder och kontinenter

På www.sfv.fi/bok kan du kan läsa mer om alla SFV-biografier över finlandssvenskar som inte får glömmas bort.

Beställ och betala på www.boklund.fi. Eller ring in din beställning: 044-3788 363.

Fråga även i väl sorterade bokhandlar.

